

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ



**DOĞAL MANTAR DOKUSUNUN SERAMİK
YÜZEYLERDE YORUMLANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç.H. Serdar MUTLU

HAZIRLAYAN

Barış KOÇKAN

MALATYA-2024



T.C

**İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SERAMİK ANASANAT DALI**

DOĞAL MANTAR DOKUSUNUN SERAMİK YÜZEYLERDE YORUMLANMASI

Barış KOÇKAN

Danışman

Doç. Hikmet Serdar MUTLU

Malatya

2024

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

DOĞAL MANTAR DOKUSUNUN SERAMİK YÜZEYLERDE YORUMLANMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ.H. SERDAR MUTLU

HAZIRLAYAN
BARIŞ KOÇKAN

Jürimiz tarafından 06/05/2024 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda bu tez **oybirliği /oyçokluğu** ile başarılı bulunarak Seramik **Anabilim** Dalı **Yüksek Lisans** Tezi olarak kabul etmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvanı Adı Soyadı

İmza

- | | |
|--|-------|
| 1. Doç. Hikmet Serdar MUTLU | |
| 2. Doç. Nurtaç ÇAKAR | |
| 3. Dr. Öğretim Üyesi Pınar BİÇİCİ ÇETİNKAYA | |
| 4. Metin girmek için buraya tıklayın veya dokununuz. | |
| 5. Metin girmek için buraya tıklayın veya dokununuz. | |

O N A Y

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun .../.../20... tarih ve 20.../... sayılı Kararıyla da uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Suzan ERGÜN
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Yüksek lisans çalışmalarımı gerçekleştirmem sırasında her zaman yanımda olan, bilgi ve emeğini benimle paylaşan, eleştiri ve yönlendirmelerinden dolayı çok şey öğrendiğim danışman hocam, Doç. Hikmet Serdar MUTLU'ya, maddi ve manevi her konuda desteğini esirgemeyen Aslı ERTÜRK hocama, bu süreçte beni yalnız bırakmayan aileme ve canım arkadaşım Özlem ÖZDEMİR'e, her zaman ve her konuda beni destekleyen canım arkadaşım Ömürhan ŞİMŞEK'e ve her şeyimi paylaştığım ikizim Burcu KOÇKAN'a, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Barış KOÇKAN



DOĞAL MANTAR DOKUSUNUN SERAMİK YÜZEYLERDE YORUMLANMASI

Bariş KOÇKAN

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Anasanat Dalı, Malatya/Türkiye

ÖZET

Seramik, ilk olarak insanların günlük ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla keşfedilmiş daha sonraları da sanatta bir ifade aracı olarak kullanılmıştır. Geçmişten günümüze kadar toplumların estetik ve ekonomik kaygıları dışında sosyal yaşamlarını, dini inançlarını, kültürel duyarlılığını konu alan seramik kaplarda çeşitli dokular kullanılmıştır. Günümüzde ise seramik gelişen teknoloji, endüstri ve çeşitli sanat anlayışlarıyla birlikte farklı şekillendirme ve süsleme teknikleriyle üreilmeye devam etmektedir.

Bu araştırmada doğal yaşamda kendine özgü dokusu olan çeşitli mantarlar incelenmiş ve dokuları seramik yüzeylerde yorumlanmıştır. Bu kapsamda seramik yüzeylerde mantar dokularını çalışan ulusal ve uluslararası seramik sanatçıları da incelenmiştir.

Tez kapsamında üretilen seramik çalışmalar dijital ortamda tasarlanmış ve daha sonra maketleri çeşitli şekillendirme teknikleriyle üretilmiş ve çalışmalarda ortak bir plastik anlatım dili oluşturulmuştur. Çalışmalar elektrikli kamara tipi fırınlarda ilk pişirim 980 °C de ve sırlı pişirimi 1050 °C de gerçekleştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Seramik, Mantar, Doku, Biçim.

INTERPRETATION OF NATURAL CORK TEXTURE ON CERAMIC SURFACES

Bariş KOÇKAN

İnönü University Institute of Social Sciences, Ceramics Department, Malatya/Turkey

SUMMARY

Ceramics was first discovered to meet people's daily needs and was later used as a means of expression in art. From past to present, various textures have been used in ceramic vessels that reflect the social lives, religious beliefs and cultural sensitivity of societies, as well as their aesthetic and economic concerns. Today, ceramics continues to be produced with different shaping and decoration techniques along with developing technology, industry and various artistic approaches.

In this research, various mushrooms with unique textures in natural life were examined and their textures were interpreted on ceramic surfaces. In this context, national and international ceramic artists working with cork textures on ceramic surfaces were also examined.

The ceramic works produced within the scope of the thesis were designed digitally and then the models were produced using various shaping techniques. A common plastic expression language was created in the studies. The studies were carried out in electric chamber type kilns with the first firing at 980 0C and the glazed firing at 1050 0C.

Keywords: Ceramic, Cork, Texture, Form

İçindekiler

ÖZET	5
GÖRSEL DİZİMİ	9
GİRİŞ.....	14
BİRİNCİ BÖLÜM.....	15
1. Dokunun Tanımı.....	15
1.1. Doku Çeşitleri ve Özellikleri	17
1.1.1. Doğal Dokular.....	18
1.1.1.1. Organik Dokular	19
1.1.1.2. İnorganik Dokular.....	20
1.1.2. Değişken Dokular	20
1.1.3. Yapay Dokular	21
1.1.4. Görsel Dokular.....	22
1.1.5. Optik Dokular	23
1.1.6. Dinamik Dokular	24
İKİNCİ BÖLÜM	25
2. MANTARLAR VE MANTAR DOKUSU	25
2.1. MANTARIN TANIMI	25
2.1.1. Mantarların Genel Özellikleri	25
2.1.2. Mantar Bilimi (Mikoloji)	26
2.1.3. Mantarların Ekosistemdeki Yeri ve İnsanlar İçin Önemi	26
2.2. MANTARLARIN ANATOMİSİ	27
2.2.1. Şapka	28
2.2.2. Lamel.....	28
2.2.3. Yüzük-Etek.....	29
2.2.4. Hif.....	30
2.2.5. Misel (Miselyum)	30
2.3. MANTAR ÇEŞİTLERİ ÖZELLİKLERİ.....	30
2.3.1. Kuzu Göbeği Mantarı (Morchella Esculenta).....	30
2.3.2. Kanlıca Mantarı (Lactarius Deliciosus)	31
2.3.3. Çam Kabara Mantarı (Chroogomphus Rutilus).....	32
2.3.4. Kayın Mantarı (Pleurotus connucopiae).....	33

2.3.5.	Sütsüz Mantar (Russula Delica)	33
2.3.6.	Kayışkırın Mantarı (Russula Chloraides).....	34
2.3.7.	Mavi Cincile (Lepista Nuda)	34
2.3.8.	Çayır Mantarı (Agiricus Campestris).....	35
2.3.9.	Peri Semeri Mantarı / pullu mantar(Polyporus Squamosus).....	36
2.3.10.	Sığır Dili Mantarı (Hydnum Repandum)	36
2.3.11.	Şemsiye Mantarı (Lepiota Procera).....	37
2.3.12.	Üstü Kızıl Mantarı (Russula Xerampelina)	37
2.3.13.	Borazan Mantarı (Craterellus Cornucopioides)	38
2.3.14.	Posteki Mantarı (Coprinus Comatus).....	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		39
3.SERAMİK SANATINDA MANTAR DOKUSU		39
3.1.	Seramiğin Tanımı	39
3.2.	Seramikte Sanatında Doku	40
3.3.	Plastik Sanatlarda Mantar Dokusu Çalışan Sanatçılar.....	44
3.3.1.	Beatrix Potter.....	44
3.3.2.	Xiaojing Yan	45
3.3.3.	Michelle Maher	45
3.3.4.	Régis Gamon	46
3.3.6.	Ank Van Der Wel.....	47
3.3.7.	Esin Aykanat	47
3.3.8.	İlyas Arapoğlu	48
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		49
4.DOĞAL MANTAR DOKULARININ SERAMİK YÜZEYLERDE YORUMLANMA SÜREÇLERİ.....		49
4.1.	Tasarım 1	50
4.2.	Tasarım 2.....	51
4.3.	Tasarım 3	52
4.4.	Tasarım 4	53
4.5.	Tasarım 5	54
4.6.	Tasarım 6	55
4.7.	Tasarım 7	57
4.8.	Tasarım 8	58
4.9.	Tasarım 9	59

4.10. Tasarım 10.....	60
4.11. Tasarım 11	61
4.12. Tasarım 12.....	62
4.12. Tasarım 13	63
4.13. Tasarım 14.....	64
SONUÇ	65
KAYNAKÇA	66
İNTERNET KAYNAKLARI	67

GÖRSEL DİZİMİ

Görsel 1: Ağaç Dokusu

Görsel 2: Timsah Dokusu

Görsel 3: Rowa Mersh

Görsel 4: Salamanca Cataro

Görsel 5: Ayçiçeği

Görsel 6: Yıla Derisi

Görsel 7: Yılan İskeleti

Görsel 8: Yaprak Dokusu

Görsel 9: Taş Dokusu

Görsel 10: Kaplumbağa Kabuğu

Görsel 11: Fil Derisi

Görsel 12: Karaca Mağarası

Görsel 13: Kocai Mağarası

Görsel 14: İnsan Cildi

Görsel 15: Çöl

Görsel 16: İşlenmemiş Demiş

Görsel 17: İşlenmiş Demir

Görsel 18: Michal Fargo White Rock

Görsel 19: Mette Maya, Gregerso Breaking Wave

Görsel 20: Taş Dokusu

Görsel 21 : Taş Dokusu

Görsel 22: Zehra Çobanlı

Görsel 23: Optik Doku

Görsel 24: Optik Doku

Görsel 25: Su Damlası

Görsel 26: Dökülen Kahve

Görsel 27: Phallus Mantarı

Görsel 28: Phallus Mantarı

Görsel 29: Mantar Anatomisi

Görsel 30: Mantar Anatomisi

Görsel 31: Şapkalı Mantarlarda Şapka Biçimleri

Görsel 32: Spor Yatağı Çeşitleri

Görsel 33: Lamelleri Şapkaya Bağlanma Şekilleri

Görsel 34: Lamel Çeşitleri

Görsel 35: Şapkalı Mantarlarda Yüzük Çeşitleri

Görsel 36: Hif Ve Miselyum

Görsel 37: Kuzu Göbeği Mantarı

Görsel 38: Kuzu Göbeği Mantarı

Görsel 39: Kalınca Mantarı

Görsel 40: Kalınca Mantarı

Görsel 41: Kalınca Mantarı

Görsel 42: Çam Kabara Mantarı

Görsel 43: Çam Kabara Mantarı

Görsel 44: Kayın Mantarı

Görsel 45: Kayın Mantarı

Görsel 46: Sütsüz Mantar

Görsel 47: Sütsüz Mantar

Görsel 48: Kayış Kıran Mantarı

Görsel 49: Mavi İncile

Görsel 50: Mavic İncele

Görsel 51: Çayır Mantarı

Görsel 52: Çayır Mantarı

Görsel 53: Peri Semeri Mantarı

Görsel 54: Peri Semeri Mantarı

Görsel 55: Sığır Dili Mantarı

Görsel 56: Sığır Dili Mantarı

Görsel 57: Şemsiye Mantarı

Görsel 58: Şemsiye Mantarı

Görsel 59:Şemsiye Mantarı

Görsel 60: Üstü Kızıl Mantarı

Görsel 61: Üstü Kızıl Mantarı

Görsel 62: Borazan Mantarı

Görsel 63: Borazan Mantarı

Görsel 64: Posteki Mantarı

Görsel 65: Posteki Mantarı

Görsel 66: Kanonik(Antik Mısır)

Görsel 67: Kantharos (Antik Mısır)

Görsel 68: Ana Tanrıça (Kahramanmaraş)

Görsel 69: Anadolu Ana Tanrıçası

Görsel 70: Achilleuuse Ve Aias Betimlemesi

Görsel 71: Kamares Üslubu

Görsel 72: Anne Godumun “Rüzgar Drift Vazosu”

Görsel 73: Hearther Knigth

Görsel 74: Hearther Knigth

Görsel 75: Zhao Meng

Görsel 76: Zhao Meng

Görsel 77: Beatrix Potter Suluboya Tekniği

Görsel 78: Beatrix Potter Suluboya Tekniği

Görsel 79: Beatrix Potter Suluboya Tekniği

Görsel 80: Xiaojig Yan/ Peri Yüzüğü

Görsel 81: Xiaojig Yan/ Peri Yüzüğü

Görsel 82: Michael Maher/ Füzyon

Görsel 83: Michael Maher/ Sentez

Görsel 84: Michael Maher/Kokolitaforl

Görsel 85: Regis Goman/ Raku

Görsel 86: Regis Goman/ Raku

Görsel 87: Ank Del Wel / Genç Sonbahar-I

Görsel 88: Ank Del Wel / Genç Sonbahar-İ

Görsel 89: Esin Aykanat/ Uygulama 4

Görsel 90: Esin Aykanat/ Uygulama 4

Görsel 91: İlyas Arapoğlu/ Altın Günü

Görsel 92: İlyas Arapoğlu/ Altın Günü

Görsel 93: İlyas Arapoğlu/ Altın Günü

Görsel 94: İlyas Arapoğlu/ Mantarların Rüyası

Görsel 95: İlyas Arapoğlu/ Mantarların Rüyası

Görsel 96: İlyas Arapoğlu/ Mantarların Rüyası

Görsel 97: Barış Koçan/ Tasarım 1

Görsel 98: Barış Koçan/ Tasarım 2

Görsel 99: Barış Koçan/ Tasarım 3

Görsel 100: Barış Koçan/ Tasarım 4

Görsel 101: Barış Koçan/ Tasarım 5

Görsel 102: Barış Koçan/ Tasarım 6

Görsel 103: Barış Koçan/ Tasarım 7

Görsel 104: Barış Koçan/ Tasarım 8

Görsel 105: Barış Koçan/ Tasarım 9

Görsel 106: Barış Koçan/ Tasarım 10

Görsel 107: Barış Koçan/ Tasarım 11

Görsel 108: Barış Koçan/ Tasarım 12

Görsel 109: Barış Koçan/ Tasarım 13

Görsel 110: Barış Koçan/ Tasarım 14

GİRİŞ

Geçmişi insanlık tarihi kadar eskiye dayanan seramik, insanın doğayı tanıma çabaları sonucunda ortaya çıkmıştır. Toprağın suyun yardımı ile plastik bir malzemeye dönüştüğünü gören insan toprağı ilk olarak ellerini kullanarak şekillendirmiştir. Elle şekillendirilmeye başlayan bu seramikler yerleşik hayatın başlaması ile birlikte günlük ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla üretilmiştir. Zaman içerisinde seramik kapların üzerinde insanın günlük yaşamları farklı simgeler, dokular ve süslemeler kullanılarak anlatılmaya başlamıştır. Süslemelerin yapıldığı bu seramik kapların bazıları dini törenleri anlatan kabartmalar ve dokular içermektedir. Seramik formların duygu ve düşünceler ile yapılmaya başlamasıyla farklı teknikler geliştirilmiş ve beraberinde yapılan seramik formlar düşünce ile bütünleşip anlam kazanmıştır. Böylelikle üretilen seramik kaplar sıradan bir nesne özelliğini kaybedip birer sanat eserine dönüşmüştür.

Günlük hayatımızda karşılaştığımız her türlü nesne ve varlıkların bir biçimi ve bir de dokusu vardır. Bu nedenle çevremizdeki en küçük yapıdan en büyük yapıya kadar canlı-cansız her nesnenin birbirinden farklı dokuları vardır. Doğada kendiliğinden var olan doğal dokular yaşam ve iklim koşullarına göre değişiklik gösterirler. Örneğin, karasal iklim bölgelerindeki doğal varlıkların biçim, renk ve dokularıyla bol yağış alan bölgelerdeki biçim, renk ve dokuları arasında birçok açıdan farklılıklar görmek mümkündür.

Dokunun seramik sanatında bir ifade aracı olarak kullanılması çağdaş seramik sanatıyla başlamıştır. Ancak, geleneksel seramikler dikkate alındığında doku kullanımının kökleri çok eskiye dayanmaktadır. Seramik sanatında doku, seramiğin tanıdığı olduğu sonsuz teknik ve kullanılan malzeme çeşitliliği sayesinde sanatçılara kendilerini ifade etme özgürlüğü tanımaktadır. Doğadan ilham alan sanatçılar doku kavramını kendi bakış açılarına göre yorumlamışlar ve her biri sanat eserlerinde farklı ve özgün biçimde kullanmışlardır.

Çağdaş sanat akımlarının ortaya çıktığı 1950’li yıllarda dokulu yüzeylerin bir ifade biçimine dönüşmesi tüm sanat dallarında görüldüğü gibi seramik sanatında görülmüştür. Seramiğin ana malzemesi olan kilin, plastiklik özelliği seramik yüzeylerde her türlü dokuyu uygulamaya olanak tanımıştır. Şekillendirildiği toplumun kültürel ve estetik kaygılarını yansıtan seramik eserlerde sanatçıların doğal ve yapay dokulardan esinlendikleri görülmektedir.

Yaşadığımız çevrede doğal, yapay, düzenli ve düzensiz birçok dokuyla karşılaşılması olasıdır. Dokular içerisindeki bu çeşitlilik varlıkları diğer varlıklardan ayırt edilebilmesini sağlamaktadır.

Bu çalışmada, doğal dokular içerisinde değerlendirilen mantar dokuları incelenmiş ve seramik yüzeylerde farklı yorumlanmıştır. Farklı mantar türleri ile evrende “Fungi Alemi” olarak bilinen mantarlar, türleri, renkleri ve dokularıyla sanatçılara ilham kaynağı olmuştur.

Mantarların kendilerine özgü bir yaşam tarzlarının olması onları sadece doku olarak değil aynı zamanda ekosistemdeki önemini de göz önüne sermektedir. Doğal yaşamın

döngüsünde ve insan yaşamında önemli bir role sahip olan mantarlar farklı alan ve yüzeylerde yaşama olanağına sahiptirler.

Bu çalışmanın oluşturulmasında en büyük etken mantarların kendilerine ait özel bir yaşam alanı olduğunu, ekosistemdeki ve insan yaşamındaki etkilerinin büyük bir öneme sahip olduğunu göstermektir. Gelişen teknolojiyle birlikte kentleşmenin artması ve doğal yapının bozulması ile bu alanda ortaya çıkabilecek olumsuzluklara dikkat çekerek farkındalık oluşturmaktır.

Çalışma kapsamında ilk olarak doku ve doku çeşitleri anlatılmış ve seramik eserlerinde doku kullanan sanatçılara ve eserlerine yer verilmiştir. Bunun yanında doğada var olan 14 farklı mantar türü incelenmiştir. Bu mantarlarla ilgili kısa bilgilere yer verilmiş, anatomik yapıları ve doku çeşitleri anlatılmıştır. Tasarımlar ilk olarak dijital ortamda hazırlanıp maketleri yapılmıştır. Tasarımların şekillendirilmesinde elle şekillendirme, plaka ile şekillendirme ve torna ile şekillendirme tekniğinden yararlanılmıştır. Elektrikli kamara tipi fırınlarda ilk pişirimleri 980 °C de sırlı pişirimleri 1050 °C de gerçekleştirilmiştir.

Seramik uygulamalar sırlı pişirimlerinden sonra tasarımlarına göre farklı materyallerle birlikte monte edilerek sergilenmeye hazır hale getirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DOKUNUN TANIMI

Fiziki bir yapının yüzey algısına doku denir. Birçok alanda sıkça kullanılan doku kavramı mühendislik, doğa bilimleri, sanat ve tıp gibi farklı dallarda kendinden söz ettirmektedir. Kullanıldığı alana göre anlamsal değişikliğe uğrayan doku kavramı tıp alanında da en küçük yapı ögesi olarak adlandırılmaktadır. Diğer bir deyişle doku, bütün olan bir yapının yüzeysel görünümünü ifade etmektedir. Nesnelerin görünüm olarak vermiş olduğu yüzeysel his yani dokusu basitten karmaşığa, parlaktan mata kadar çeşitlenmektedir.

Doğada var olan canlı veya cansız her nesnenin kendine özgü bir dokusu vardır. Bu dokular yüzeysel farklılıklar göstermektedir. Nesnenin iç ve dış yapısı hakkında bilgi edinmemize yardımcı olan bu yüzeysel farklılıklar resim, heykel, seramik veya mimari eserlerde yapılan ritimsel hareketler de dokuyu oluşturmaktadır. Bir sanat eserindeki genel materyalin nitelikleri: örneğin bir resimdeki fırça vuruşlarının ritmi tuvaldeki dokuyu yansıtmaktadır.

Grafik Tasarım Sanatçısı Tülay Çellek'e göre doku "Diğer bir ifade ile doğadaki tüm nesnelerin iç yapılarının işlevsel özelliklerini dışa vuran yüzeysel etkileridir."(<http://www.tulaycellek.com/tulay/eser.asp?id=249>).

Doku, varlıkları birbirinden farklı kılar ve onlara farklı yüzeysel görünüm kazandırır. Onlarla etkileşime geçenlerin görme ve dokunma duyularını harekete geçirmektedir (Aykanat, 2014:7).



Görsel 1: Ağaç dokusu

(<https://www.doku.gen.tr/images/Agac-Dokusu-99.jpg>)



Görsel 2: Timsah dokusu

(<https://pixabay.com/tr/photos/timsah-doku-do%C4%9Fa-yap%C4%B1-%C5%9Fablon-863819/>)

Doğada kendiliğinden var olan doğal dokular, genellikle rölyeflerden oluşmaktadır. Bulundukları ortama göre şekillenen bu dokular yüzeyde oluşan kabartmalar sebebi ile görme ve dokunma duyularını harekete geçirmektedir (Gör.1, 2). Temel sanat öğeleri içerisinde yer alan doku, iki duyu organını aynı anda harekete geçiren tek temel sanat öğesidir. Doku sanatçıları tarafından sanatsal bir anlatım yöntemi olarak kullanılmaktadır. Yaratıcı sürecin temel öğeleriyle birlikte sanatsal ifadeler aracılığıyla pek çok malzemenin kendine özgü fiziksel özellikleri ile de sanat nesneleri oluşturulmaktadır (Altundağ; 2017: 3257)

Çevremizde var olan doğal dokular birçok açıdan çeşitlilik göstermektedir. Yüzey üzerinde oluşan girintiler, çıkıntılar, sivrilikler, pürüzsüzlükler, gözenekler, kayganlıklar veya sertlikler, yumuşaklıklar doku çeşitliğine örnek olarak verilebilir. Doğal dokular kendi içerisinde iki şekilde sınıflandırılmaktadır.

1- Sert- Pürüzlü Dokular

Genellikle girintili, çıkıntılı, çukur ve kabartmaların oluşturduğu yüzeyleri ifade etmektedir. Seramik sanatında dokulu yüzeylerin çoğunda pürüzlü dokular kullanılmaktadır (Gör.3).

2- Yumuşak - Pürüzsüz Dokular

Genellikle düz ve kaygan yüzeyleri ifade etmektedir (Gör. 4). Sanatın birçok alanında kullanılan ve temel sanat öğelerinden biri olan düz dokular, seramik sanatının da ana unsurlarından birisidir.



Görsel 3: Rowan Mersh

(<https://tr.pinterest.com/pin/536069161906331807/>)

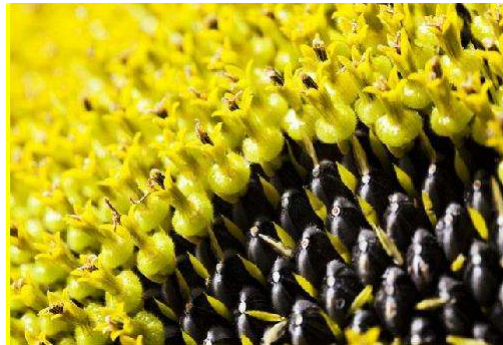


Görsel 4: Salamanca Cantaro

(<https://tr.pinterest.com/pin/470274386103074101/>)

1.1. Doku Çeşitleri ve Özellikleri

Doku kavramı hakkında “yüzeyin dış görünümü” olarak genel bir tanımlama yapılsa da çok geniş bir tanım aralığına sahip bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan literatür taraması sonucunda doku hakkında yazılan bir çok farklı tanım bulunmaktadır. Bunlardan ilki; benzer şekillerin belirli bir düzen içerisinde birbirini tamamlaması veya birbirinin tekrarı sonucunda meydana gelen düzenli, düzensiz, değişken ve dinamik yapılar olarak adlandırılmaktadır. Bu tanımlamaya birçok örnek vermek mümkündür. Örneğin; Görsel 5’te Ay çiçeğindeki tohum tanelerinin dizilişleri ve form yapıları da işlevsel oluşuma iyi bir örnek olarak gösterilebilir (Oransay, 2006:4).



Görsel 5: Ayçiçeği

(<https://rekoltedunyasi.com/genel/ay-cekirdegini-taniyalim/>)

İç ve dış yapısı uyumlu bir şekilde oluşan biçimler düzenli veya düzensiz bir yerleşim gibi görünse de bu oluşum matematiksel bir düzen içerisinde gerçekleşmektedir. Gözle görülüp algılanabilen bu dışsal yapılar sayesinde nesneler birbirinden kolaylıkla ayrılabilir. Her bir biçimin oluşum şekli bulunduğu konuma göre farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar her bir nesneye anatomik özellik kazandırarak karakteristik bir dokuyu ortaya çıkarmaktadır. Bu doku farklılıkları nesnelerin kimlik kazanmasını sağlarken, doğada birbirinden ayrı şekillerde var olan bu dokular incelenip doku özelliklerine göre sınıflara ayrılmaktadır. Dokular oluşum sürecinde iken iç ve dış yapı olarak birlikte, aynı anda oluşmaktadır. Bu oluşum sayesinde iç ve dış yapı bir biri ile uyum içindedir (Gör. 6, 7).



Görsel 6: Yılan Derisi

(<https://tr.phoneky.com/wallpapers/?id=w37w751497>)



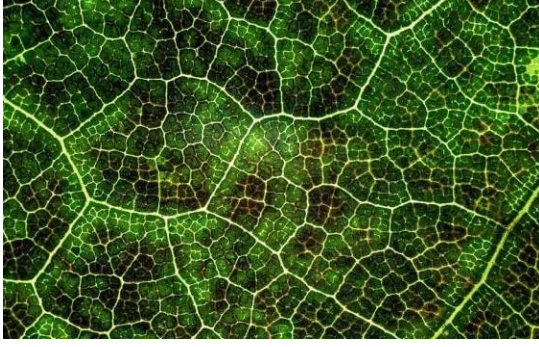
Görsel 7: Yılan İskeleti

(<https://www.teknolojioku.com/amp/guncel/hic-yilan-iskeleti-gordunuz-mu-5a2900e218e54078fb15b648?p=13>)

Dokular, varoluşları açısından doğal dokular ve yapay dokular olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu sınıflamanın dışında değişken dokular, görsel dokular, optik dokular ve dinamik dokular da bulunmaktadır.

1.1.1. Doğal Dokular

Doğada kendiliğinden var olan, canlı ve cansız her türlü nesnenin, bitkinin veya hayvanın kendilerine ait bir anatomik yapısı ve bu yapıya uygun bir dokusu vardır. Bunların yüzeylerinde oluşan dokular genellikle kabartmalar şeklinde görülmekte ve bu sayede insanların ilgisini çekerek dokunma hissi uyandırmaktadır. Örneğin, Ağaçların, çiçeklerin, taşların, kayaların veya yaprakların birbirinden farklı dokuları vardır (Gör. 8, 9).



Görsel 8: Yaprak Dokusu

<https://www.pikist.com/free-photo-xxmup/tr>



Görsel 9: Taş Dokusu

(<https://besthqwallpapers.com/tr/dokular/ta%C5%9F-doku-arka-plan-gri-ta%C5%9F-do%C4%9Falt%C5%9F-doku-ta%C5%9F-doku-ta%C5%9F-124219>)

Birim tekrarı ile birbirini tamamlamaları ve belirli bir düzen içerisinde yan yana gelmeleri sayesinde sistematik bir uyum yakalayan doğal dokular kendiliğinden oluşabildiği gibi insanlar tarafından da çeşitli aletler kullanılarak oluşturulabilmektedir. Doğal dokular oluşum yapılarına göre organik doku ve inorganik doku olarak iki gruba ayrılmaktadır.

1.1.1.1. Organik Dokular

Doğada görülen canlılarda kendiliğinden oluşmuş ve genellikle işlevselliği olan dokular bu gruba girmektedir. Örneğin; bir kaplumbağanın kabuğu kendisini dış etkenlere ve düşmanlara karşı korumak için sert bir yapıda olması ya da bir fil derisinin güneşten korunmak için kırışık bir dokuda olması gibi (Gör. 10, 11).



Görsel 10: Kaplumbağa Kabuğu

(<https://www.freeimages.com/tr/photo/turtle-texture-1190294>)



Görsel 11: Fil Derisi

<https://tr.depositphotos.com/stock-photos/fafrican.html>

1.1.1.2. İnorganik Dokular

Doğada canlı olmayan varlıkların ve maddelerin sahip oldukları doku inorganik dokulardır. Nesnelerin veya varlıkların kimyasal bileşenlerinin oluşturduğu bu dokulara örnek olarak mağara travertenleri verilebilir (Gör. 12, 13).



Görsel 12: Karaca Mağarası

(<https://www.haberturk.com/yer-altindaki-gizemli-dunya-2549435>)



Görsel 13: Kocain Mağarası

(<http://www.postseyyah.com/dosemealti-magaralari-2/>)

1.1.2. Değişken Dokular

Doğada zamanla fiziksel farklılıklar gösteren ve değişme neden olan dokulardır. Değişken dokulara insan cildinin zaman içerisinde değişime uğrayarak kırışıklıkların oluşması ya da çöllerde kumun rüzgarın esiş yönüne doğru şekil alması örnek olarak verilebilir (Gör. 14,15).



Görsel 14: İnsan Cildi

(<https://www.malumatfurus.org/unesconun-yaslilik-tanimi/>)



Görsel 15: Çöl

(<https://www.sabah.com.tr/fotohaber/yasam/duny-a-col-haritasi-dunyadaki-coller-isimleri-ve-bulunduklari-ulkeler-k1>)

1.1.3. Yapay Dokular

İnsanın doğal elementleri kullanmaya başlamasıyla yeni bir yüzey algısı oluşturmaya yapay dokuları ortaya çıkarmıştır. Örneğin, demir madeninin filiz halindeki doğal dokusu ile eritilip düzgün levhalar haline getirilmesi ile oluşan dokusu arasında çok fark vardır. Elde edilen demir levhaların dokusu yapaydır ve estetik bir düşünce içermez (Bekişoğlu, 2010; 12). Doğal doku ile yapay doku arasında önemli farklar görülmektedir (Görsel 16,17).



Görsel 16: İşlenmemiş Demir

(<https://m.facebook.com/demircelikstoredergisi/photos/kazakistanda-%C3%A7inko-%C3%BCretimi-325500-tona-ula%C4%B1kazakistanda-islenmemis-%C3%A7inko-%C3%BCreti/1427742593944253/>)



Görsel 17: İşlenmiş Demir

(<http://ulasmatal.com/wp-content/uploads/2019/05/kareDolu-768x532.jpg>)

İnsanlar günlük kullanım nesnelerinin işlevselliğini artırmak amacıyla doğal dokuları taklit ederek yapay dokular elde etmişlerdir. Doğal dokuların taklitleri sadece gündelik yaşamda kullanılan nesnelerde değil aynı zamanda sanat eserlerinde de taklit edilerek estetik kaygı amacı güderek yapılmıştır (Gör. 18, 19).



Görsel 18: Michal Fargo, “White Rock”

(<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/777084>)

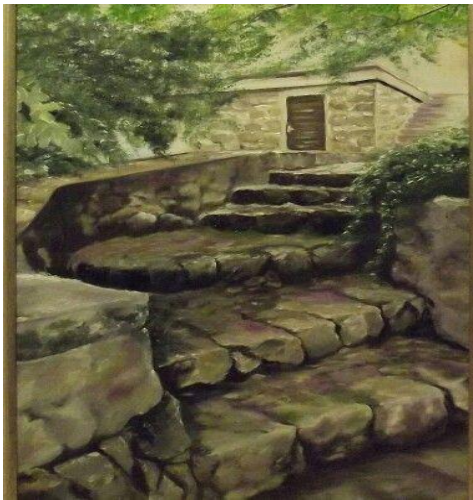


Görsel 19: . Mette Maya Gregerson, “Breaking Wave”

(<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/777084>)

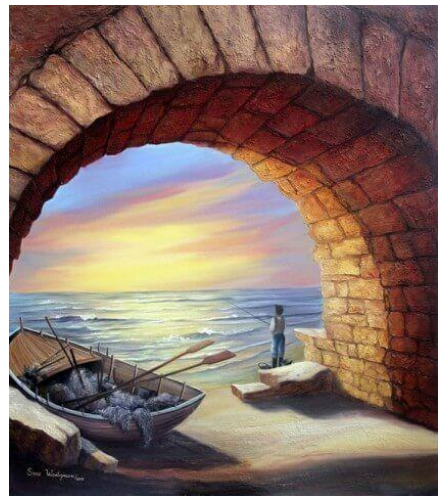
1.1.4. Görsel Dokular

Temel tasarım öğelerinden nokta, çizgi, renk, açık-koyu, ışık-gölge, ritim vs. kullanarak da yüzeyde farklı dokuların elde edilmesiyle görsel dokular oluşur. Görsel dokular görme duyusuna hitap eder. Plastik sanatların her dalında görsel dokulara rastlanmaktadır. Örneğin, resim sanatında görsel dokular genellikle fırça darbeleri ile yapılabilmektedir. Resme dokunulduğunda bu pürüzlü yapılar hissedilmezken resme bakıldığında pürüzlerin derecesi ve gerçek dokusu görsel bir şekilde algılanabilmektedir (Gör. 20, 21).



Görsel 20: Taş Dokusu

(<https://tr.pinterest.com/pin/488077678339589871/>)



Görsel 21: Taş Dokusu

(<https://tr.pinterest.com/pin/520658406921345691/>)

Plastik sanatlardaki çalışmalarda sanatçılar, kullandıkları malzemelerin kimyasal ve fiziksel özelliklerinden yararlanarak görsel dokular oluşturmaktadırlar. Örneğin, seramik malzemenin plastikliği, çamur çeşitliliği, farklı sırlar ve pişirim tekniklerine bağlı olarak görsel dokular elde edilmektedir (Bekişoğlu, 2010;15).

Zehra ÇOBANLI'ya ait olan seramik eserleri incelediğimizde mavi zemin üzerine siyah dekorlama ile görsel bir doku elde edilmiştir (Gr.22).



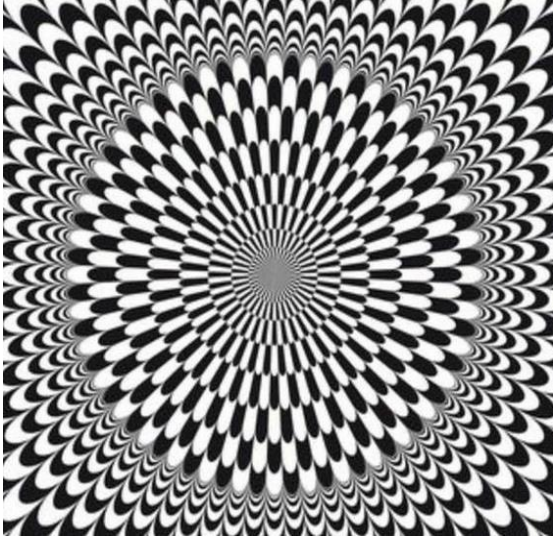
Görsel 22: Zehra ÇOBANLI

(<https://www.canakkaleseramikmuzesi.org/yolculugumun-izleri-begeni-topladi/>)

1.1.5. Optik Dokular

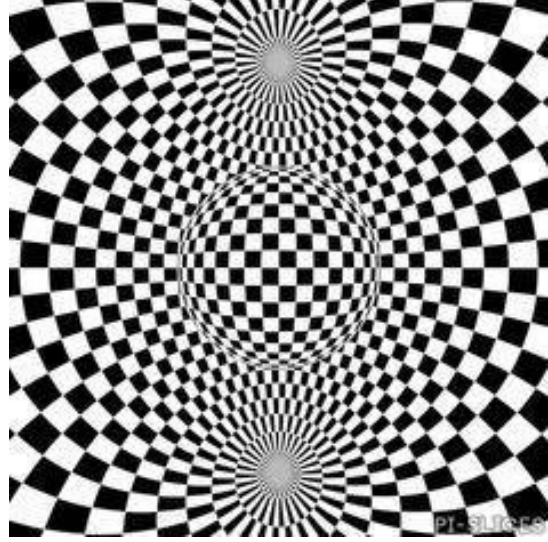
Optik dokular genellikle göz algısında harekete neden olan dokulardır. Bu dokular merkezde toplanarak dağılması ya da yakınlaşıp uzaklaşması ile gerçekleşmektedir.

Optik dokular matematiksel bir düzlem içerisinde belirli biçimlerin yan yana gelmesiyle oluşturulur. Görsel dokuda olduğu gibi optik dokularda tamamen görme duyusuna dayalıdır. Görsel doku ile arasındaki tek fark ise optik dokular aynı tip biçimlerle belirli bir düzende büyüyüp küçülmesi ile gözde optik hareketlenmeye neden olmasıdır (Gr. 23, 24).



Görsel 23: Optik Doku

(<https://tr.pinterest.com/pin/4222193390311028/>)



Görsel 24: Optik Doku

(<https://tr.pinterest.com/pin/310466968073207104/>)

1.1.6. Dinamik Dokular

Herhangi bir yüzeyde gerçekleşen ve belli bir süre varlığını devam ettirip sonrasında kaybolan dokulardır. Dinamik dokuların en belirgin özelliği harekete bağlı olmasıdır. Ayrıca bu dokunun oluşumunda hareket eden cismin hızı, niteliği, yönü ve kuvveti dokunun görünümünü belirleyen en önemli etkenlerdendir. Örnek olarak su damlasının oluşturduğu doku veya kahve dolu bir fincanın içine düşen bir maddenin düşüş hızına göre değişiklik göstermesi verilebilir (Gör. 25, 26).



Görsel 25: Su Damlası

(<http://www.noagergitavan.com/urun/bir-su-damlasi-baska-bir-su-damlasi-tarafindan-olusturulan-delige-dusmek-uzere-makro-cekim/>)



Görsel 26: Dökülen Kahve

(<https://jurnalci.com/kahve-dokulmus-gomlekle-ofiste-dolasmaniza-ne-gerek-var-etkisi-denendi-kurumus-kahve-lekelerini-de-5-dakikada-cikariyor-697925.html>)

İKİNCİ BÖLÜM

2. MANTARLAR VE MANTAR DOKUSU

2.1. MANTARIN TANIMI

Mantarlar çok hücreli ve tek hücreli ökaryotik canlıyı kapsayan bir biyolojik âlem olarak tanımlanmaktadır. Maya gibi mikroorganizmalardan, küf veya şapkali mantarlara kadar birçok üyesi olan bu canlılar grubu, halk arasında genellikle sadece şapkali mantarları tanımlamak için kullanılmaktadır. Biyoloji alanında mantarları inceleyen bilim dalına “mikoloji” denilmektedir (<https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Mantarlar>).

Mantarlar 1960’lı yıllarda kimi özellikleri ile hayvanlar alemine kimi özellikleri ile bitkiler alemine daha yakın olduğu sonucuna varılmış, canlılar alemine bir ana sınıf olarak dahil edilmiştir (Barutçıyan, 2012: 42). Hareketsiz olmaları ve sporla çoğalmaları nedeni ile bitki sınıfına girerken, klorofil, kök, gövde ve yaprak gibi organlarının olamaması mantarları bitkiler sınıfından ayırmaktadır. Salgıladıkları hücre dışı enzimler sayesinde organik maddelerin yakımını hızlandırarak doğadaki besin döngüsünün oluşumunda büyük bir rol oynayan mantarların birçok çeşidi bulunmaktadır. Yaşamlarının devamlılığı için diğer canlıların üretmiş olduğu organik besinleri kullanmak zorundadırlar. Mantarların doğanın farklı yerlerinde yağmurdan hemen sonra ortaya çıkmasını gözlemleyen insanlarda merak uyandırmış ve araştırmalar sonucunda mantarların çeşitli özelliklerini keşfedilerek yaşamda önemli etkilerinin olduğu anlaşılmıştır.

Mantarlar klorofil olmayan üreme organları ve esas bünyeleri iplik gibi hif denilen küçük borucuklardan meydana gelen canlılardır. Bu canlılar hem eşeyli hem de eşeysiz olarak üremektedirler. Ormanda, ağaç kökleri ile bağlantılı olarak ya da odun dokusunda misel halindeki mantarlar, sonbaharda ağaçların yapraklarını döküp, besinlerini depo etmek üzere köklerine indirmesiyle bollaşan besinden faydalanarak üreme organlarını oluşturmaktadırlar. Bu oluşumlar halk arasında mantar olarak bilinmektedir. Sonbaharda yağış ve nemin artmasıyla oluşan çeşitli renklerdeki mantarları bilen-bilmeyen insanların ilgisini ve dikkatini çekmektedir (Sümer, 1987: 09).

2.1.1. Mantarların Genel Özellikleri

Fotosentetik özellik göstermeyen mantarlar, ökaryotik yapıda mikro organizmalardır. Patojen (hastalık oluşturan) mantarların çoğu ekzojen kaynaklı olup su, toprak ve organik atıklar üzerinde bolca bulunmakta ve yaklaşık 250.000 kadar türleri vardır.

2.1.2. Mantar Bilimi (Mikoloji)

Eski çağlardan günümüze kadar geçen süreçte insanlar tarafından farklı şekillerde kullanılan mantarların bilimsel olarak araştırılması 18.yüzyılda başlamıştır. Eski Yunanca “*Mycos*: Mantar” sözcüğünden türetilmiş olan mikoloji, Fransız botanist Jean-Jacques Paulet (1740-1826) tarafından 1795 yılında önerilmiştir.

Uzun yıllar, bitkiler alemine dahil edilmesi nedeniyle mantarları botanik bilimi incelemiştir. Mantarların doğa ve insan yaşamındaki önemi bilimsel gelişmelerin ışığında her geçen gün daha iyi anlaşılmaya başlamıştır. Günümüzde dünyanın hiçbir üniversitesinde mikoloji kürsüsü bulunmamaktadır. Bu nedenle mikologların çoğu değişik bilim dallarından veya arazi araştırması yapan bilim insanlarından oluşmaktadır (Barutçıyan, 2012:32).

Ortaçağ insanı mantarlar hakkında çok az bilgiye sahipken, 1564 tarihinde Hollandalı doktor Adrien Junius, Phallus türü mantarı tasvir ederek çizmiştir (Görsel 27, 28).



Görsel 27: Phallus mantarı

<https://www.devazen.com/2018/10/bambu-mantar-phallus-indusiatus.html>



Görsel 28: Phallus mantarı

(<https://pin.it/6RVnQmw>)

1780'lere kadar mantarlar sadece dış görünüşleri incelenirken Alman botanikçi Johan Hedwig 1784 yılında mantarların sporlar adı verilen tomurcuklarla ürediğini keşfetmiştir. Fransız bilim adamı Leveille 1837 yılında mantarların sporlarla ürediğini doğrulamıştır.

2.1.3. Mantarların Ekosistemdeki Yeri ve İnsanlar İçin Önemi

Mantarlar, ekosistemde büyük bir öneme sahip bir canlı grubudur. İnsana doğrudan ve dolaylı olarak zararlı etkileri söz konusu olsa da kullanım alanlarına göre büyük fayda

sağlamaktadır. Örneğin, mayalama endüstrisinde önemli bir yere sahip olan mantarlar, penisilin denilen antibiyotiklerin yapımında da kullanılmaktadır.

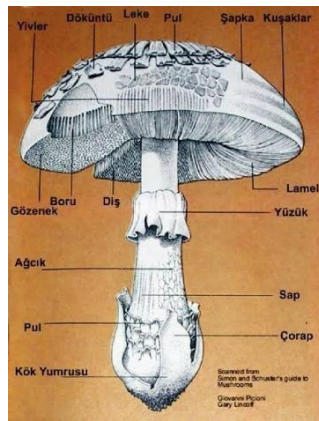
Mantarlar, çürümeye aktif bir rol oynamakta ve insan faaliyetlerinin birçok sahasında dolaylı etkiye sahip olmaktadır. Organik artıkların çürümesi bakterilerin ve çeşitli mantarların faaliyeti ile gerçekleşmektedir. Mikroskopik olan bu mantarlar toprakta çok fazla sayıda bulunmaktadır. Ormanda ve tarlada, hangisinde olursa olsun, her türlü toprak bu canlıların sporları ve hiflerine sahiptir. Toprak mantarları, karbondioksit depo ederek ve çeşitli kimyasal olayları gerçekleştirerek önemli bir mekanik rol oynamaktadır. Bunlar bitki kalıntılarının parçalanmasına, gübrelik harcın meydana gelmesine, bazı tarım ürünlerinin yapımında yer almaktadır. Su mantarları, kirlenmiş suların yarı temizlenmesinde kısmen yardımcı olmaktadır.

Mantarların doğa ve insana yararları dışında çok tehlikeli ve zehirli olanları da vardır. İnsanlar bunlara karşı nasıl mücadele edeceğini araştırmışlardır. Örneğin parazit mantarlar ekonomik bakımdan değerli bitkilerde ve hayvanlarda, hatta insanlara zarar verebilmektedir. İnsan vücudunda parazit mantarların olması, çeşitli deri hastalıklarına ve genel rahatsızlıklara sebep olmaktadır. Bunlar ile birlikte mantar sporları kan dolaşımına ulaşırsa solunum sistemi ve işitme hastalıklarını tetikleyebilmektedir. Bu tür hastalıklar hayvan ve insanlarda yaygın olarak görülmektedir. Balıklar, su ve küf mantarlarına karşı hassastırlar. Su küflerinin bulaşmış oldukları deri dokusuna yerleştiğinde canlıda tamamen yayılmaktadır. Böcekler hücum eden diğer küf mantarları da insektisid (böcek ilacı) olarak kullanıldığı bilinmektedir (Sümer 1987:10).

2.2.MANTARLARIN ANATOMİSİ

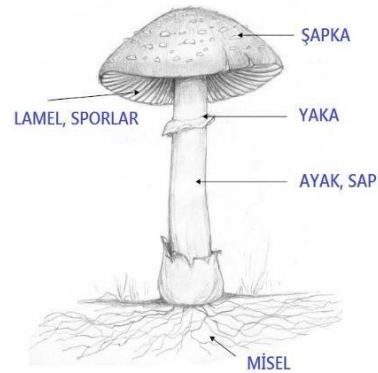
Mantarlar yapısal özelliklerine ve spor oluşturma biçimlerine göre sınıflandırılmaktadır. Ayrıca büyüklüklerine göre de çıplak gözle görülebilenler ve mikroskopik olanlar şeklinde ikiye ayrılmaktadırlar (<https://www.dogalmantarlar.com/mantar-nedir/> 01.01.2022).

Bu aşamada sadece gözle görülebilir doğal mantarların anatomik yapılarına ve bölümlerine yer verilmiştir (Gör. 29, 30)



Görsel 29: Mantar Anatomisi

(<https://www.sorhocam.com/mobil/konu.asp?sid=3147&mantar-nedir-cesitleri->



Görsel 30: Mantar Anatomisi

(<https://www.dogalmantarlar.com/mantar-nedir/>)

2.2.1. Şapka

Mantarlar genellikle şapka şekline göre tanımlanmaktadır. Genel olarak kubbe, huni, düz ve çan şeklinde şapka biçimleri görülmektedir. Ayrıca orta kısmı çökük veya dalgalı olanları da bulunmaktadır (Gör. 31).



Görsel 31:Şapkalı Mantarlarda Şapka Biçimleri

(<https://wildpeaceacademy.com/makro-mantarlarin-incelenmesi-ve-makro-mantar-morfolojisi/>)

2.2.2. Lamel

Şapka altında bulunan kısım mantarların üremesine sebep olan, sporların olduğu, diken veya borucuklardan meydana gelen yataklardan oluşmaktadır(Gör.32). Üremeyi sağlayan sporlar ise borucukların içindeki lamellerin ve dikenlerin üzerinde bulunmaktadır. Mantarların türlerini belirleyen bu lamellerdir. Mantarlar sporlar ile üreyen canlılar sınıfındadır ve çeşitli spor şekilleri görülmektedir.



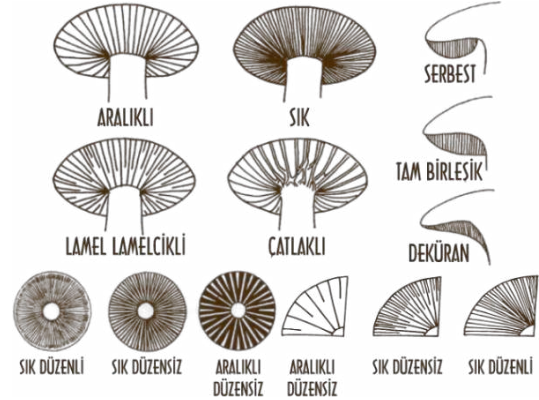
Görsel 32: Spor Yatağı Çeşitleri

(<https://wildpeaceacademy.com/makro-mantarlarin-incelenmesi-ve-makro-mantar-morfolojisi/>)

Şapkaların alt kısmında bulunan lamaler çeşitlilik göstermekle birlikte şapkaya bağlantıları da farklı şekillerde olabilmektedir.(Gör.33, 34).



Görsel 33: Lamellerin Şapkaya Bağlanma Şekilleri

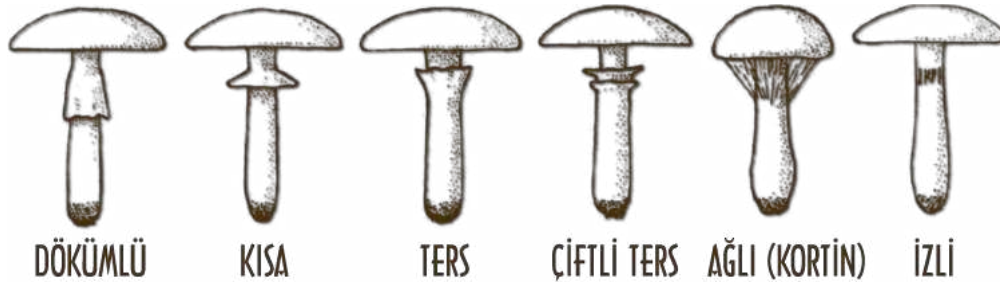


Görsel 34: Lamel Çeşitleri

(<https://wildpeaceacademy.com/makro-mantarlarin-incelenmesi-ve-makro-mantar-morfolojisi/>)

2.2.3. Yüzük-Etek

Mantarlar oluşum sürecinde ilk olarak bir zar içerisinde gelişim göstermektedir. Zamanla bu zar yırtılıp mantarların sap kısmında yüzük şeklinde bir yapı oluşturmaktadır. Bu



yapılar çeşitli görünümlere sahip olduğundan dolayı farklı isimler almaktadır (Gör. 35).

Görsel 35: Şapkalı Mantarlarda Yüzük Çeşitleri

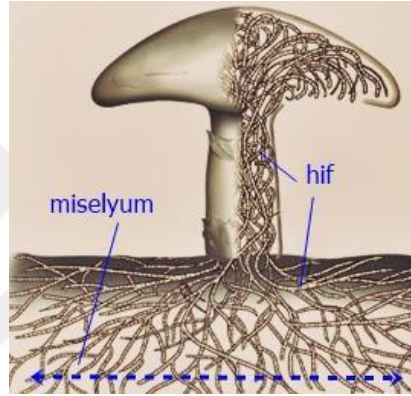
(<https://wildpeaceacademy.com/makro-mantarlarin-incelenmesi-ve-makro-mantar-morfolojisi/>)

2.2.4. Hif:

Dallanma biçiminde ortaya çıkan ipliksi mantar yapısının dallarına hif denilmektedir. Hifler mantarların misel ağının alt tabakasını oluşturan iplikliler için kullanılan isimdir (Gör.36).

2.2.5. Misel (Miselyum):

Hiflerin birleşmesi ile meydana gelen ağısı yaşam tabakasına misel (miselyum) denilmektedir (Gör. 36).



Görsel 36: Hif ve miselyum

(<http://bilgioloji.com/mng/images/2967-0.png>)

2.3. MANTAR ÇEŞİTLERİ ÖZELLİKLERİ

Mantarların 100.000'den fazla türü bilinmektedir. Mikologlar aslında dünya genelinde yaklaşık 1.5 milyon türün bulunduğunu tahmin etmektedir (Cambell, 2008:619).

Bu araştırma kapsamında belirlenen 14 mantar türü incelenmiş ve bu mantarlar hakkında genel bilgiler verilmiştir.

2.3.1. Kuzu Göbeği Mantarı (*Morchella Esculenta*)

Kırmızımsı ve sarı, oyukları düzensiz ve dolambaçlı ağ görünümündedir. Sap kısmı silindirik ve düzensiz bir boşluğa sahiptir (Gör.37, 38).



Görsel 37: Kuzu Göbeği Mantarı

(<https://www.hayger.com/kuzu-gobegi-mantari-nerelerde-yetisir.html>)



Görsel 38: Kuzu Göbeği Mantarı

(<https://www.fanatik.com.tr/kuzugobegi-mantari-faydaları-nelerdir-kuzugobegi-mantari-neye-iyi-gelir-ve-ne-ise-yarar-2143288>)

2.3.2. Kanlıca Mantarı (*Lactarius Deliciosus*)

Şapka kısmı yayvan ve huniye benzer, kırmızımsı, turuncu ve sarı renge sahip aynı zamanda kuşaklı bir görünüme sahiptir. Zamanla yeşilimsi renge dönüşmesi yanında yeşil olanlar çilli ve lekelere sahiptir. Çatallı ve sıkışık lamelleri olan bu tür mantarların sap kısmı zamanla boş bir boru halini almaktadır (Gör.39,40,41)



Görsel 39: Kanlıca Mantar

(<https://www.facebook.com/Safranbolu1/posts/2571341356216414/>)



Görsel 40: Kanlıca Mantarı

(<https://adizman.tumblr.com/post/13335927279/kanli%C4%B1ca-mantar%C4%B1>)



Görsel 41: Kanlıca Mantarı

(<https://www.turkascihaberleri.com/HaberDetay/831/Kanlıca-Mantarinin-Bilinmeyen-Sirlari.html>)

2.3.3. Çam Kabara Mantarı (Chroogomphus Rutilus)

Kurduğunda parlak bir görünüm kazananbu tür mantar morumsu şarap rengindedir. Esnek, aralıklı lamellere sahip ve şapka ile aynı renkte olup, aralıklı lameleri saptan aşağı devam etmektedir. Sap kısmının yukarı doğru incelen bir yapısı vardır ve soluk şarap rengindedir (Gör.42, 43).



Görsel 42:Çam Kabara mantarı

(<https://dogaladogru.com/kultur/turkiyede-yetistirilebilir-mantar-cesitleri>)



Görsel 43: Çam Kabara mantarı

(<https://turkiyedekimantarlar.weebly.com/cced-ilam-kabara-mantar.html>)

2.3.4. Kayın Mantarı (*Pleurotus connucopiae*)

Huni ve tümsek şeklinde olup çukur bölümü yeşilimsi kahverengidir. Ağ gibi beyazımsı, pembemsi ve kirli sarı lamellere sahip olan bu türün oluşum yerinden birkaç sap çıkabilmektedir. Şapkayla birleşim kısmı yandan ve hafiftir. Yapraklı ağaç gövdelerinde bulunurlar (Gör. 44, 45).



Görsel 44: Kayın Mantarı

(<https://www.gzt.com/lokma/adim-adim-kilavuz-evde-istiridye-kayin-mantari-nasil-yetistirilir-blog-3566797>)



Görsel 45: Kayın Mantarı

(<https://www.dogalmantarlar.com/istiridye-kayin-mantari-ve-ozellikleri/>)

2.3.5. Sütsüz Mantar (*Russula Delica*)

Ortası çukurdur ve huni görünümündedir. Üzerinde çayır, toprak ve yaprak taşıyan bir görünümü vardır. Kenar yapıları içe kıvrık olup sarımtırak veya lekeleri vardır. Sap kısmı ince ve yere yakın olan deniz yeşili veya pas rengindedir (Gör.46, 47).



Görsel 46: Sütsüz Mantar

(<https://antropocene.it/en/2019/04/15/russula-delica/>)



Görsel 47: Sütsüz Mantar

(<https://www.first-nature.com/fungi/russula-delica.php>)

2.3.6. Kayışkıran Mantarı (*Russula Chloraides*)

Şapka kısmı kıvrık kenarları olan orta kısmı huni şeklinde mantardır. Mavimsi veya gri renkli olan bu tür mantarların iç kısmı süngerimsidir. Sap kısmında inceden kalına doğru bir yapısı vardır. Yağmurdan sonra ortaya çıkan ve nemli topraklarda 3'lü veya 5'li gruplar halinde görülür. Sonbahar ve erken kış döneminde yetiştirilir (Gör. 48).



Görsel 48: Kayışkıran Mantarı

(<https://www.msxlab.org/forum/biyoloji/25588-mantar-nedir-mantar-hakkinda.html>)

2.3.7. Mavi Cincile (*Lepista Nuda*)

Şapkası leylak ve menekşe rengindedir. Lamelleri gri menekşe, soluk leylak veya açık kahverengidir. Sporları pembe renginde olan bu tür mantarlar ilk zamanlar koyu renklerde olup daha sonra renklerinde açık tonlar belirlemektedir. Sap kısmı silindirik şeklinde ve damarlı yapıdadır. Olgun olan mavi cincileler de sap kısmı beyaz olurken daha genç olanlarda menekşe rengindedir (Gör.49, 50).



Görsel 49: Mavi Cincile

<https://mantarliyasam.com/lepista-nuda/?amp=1>



Görsel 50: Mavi Cincile

(<https://www.facebook.com/Hayat%C4%B1m-Mantar-1729691677064283/photos/pcb.3346376748729093/3346376628729105/>)

2.3.8. Çayır Mantarı (*Agaricus Campestris*)

Çok yaygın bulunan bu mantar türü krem beyaz renklerinde olup yaşlı türlerinde şapka kısmı daha yayvandır. Sap kısmı genelde silindirik şeklinde ve bazılarında sap kısmı aşağı doğru inildikçe sivrileştiği görülür (Gör. 51, 52).



Görsel 51: Çayır Mantarı

(<https://www.devazen.com/2018/10/agaricus-mantar-faydalar-yan-etkileri.html>)



Görsel 52: Çayır Mantarı

(<https://www.devazen.com/2018/10/agaricus-mantar-faydalar-yan-etkileri.html>)

2.3.9. Peri Semeri Mantarı / pullu mantar(*Polyporus Squamosus*)

Şapka kısmı yelpaze şeklinde ve yatay olan bu tür mantarın şapka üzeri saman sarısı renginde olup kuşak şeklinde açık kahverengi tüye benzer pullalar kaplıdır. Kenar kısımları içeri doğru kıvrık, sap kısmı kalın, uç tarafı beyaz renk ve orta kısmı ağ şeklindedir. Sapın alt kısmı kahverengi ve siyah renktedir. Yapı olarak sert ve genelde ağaçların gövde kısmında yetişmektedir (Gör.53, 54).



Görsel 53: Peri Semeri Mantarı

(<https://antropocene.it/en/2019/03/26/polyporus-squamosus/>)



Görsel 54: Peri Semeri Mantarı

([https://commons.m.wikimedia.org/wiki/File:2011-07-09_Polyporus_squamosus_\(Huds.\)_Fr_17836_3.jpg](https://commons.m.wikimedia.org/wiki/File:2011-07-09_Polyporus_squamosus_(Huds.)_Fr_17836_3.jpg))

2.3.10. Sığır Dili Mantarı (*Hydnum Repandum*)

Dalgalı, düzensiz ve kamburlaşmış bir yapıya sahip olan bu türde şapka kısmı yayvan ve basıktır. Şapka kısmının lamellerinde irili ufaklı, kısa-uzun ve sivri dikencikler yer almaktadır. Sap kısmının alt kısmı şişkindir ve sapı dolgun ve beyaz renkte olup gevrek bir yapısı vardır(Gör.55, 56).



Görsel 55: Sığır Dili Mantarı

(<https://www.nefisyemektarifleri.com/blog/sigir-dili-mantari-nasil-pisirilir-faydalari-nelerdir/>)



Görsel 56: Sığır Dili Mantarı

(<https://www.cerciyusuf.org/sigir-dili-mantari>)

2.3.11. Şemsiye Mantarı (*Lepiota Procera*)

Bu tür mantar olgunlaştıkça şapka kısmı şemsiye gibi açılmaktadır. Şapka kısmı düz, yuvarlak ve merkezinde esmer bir çıkıntı bulunur. Sarımsı kahverengi pullarla kaplı ve yukarı doğru kıvrıktır. Sap kısmı daha düz ve içi boş olup dipten yukarı doğru incelmektedir. Geniş kalın bir yüzüğe sahiptir(Gör.57, 58, 59).



Görsel 57: Şemsiye Mantarı

(<https://www.facebook.com/450644114984768/photos/%C5%9Femsiye-mantar%C4%B1->



Görsel 58: Şemsiye Mantarı

(<https://www.naturephoto-cz.com/semsiye-mantari-picture-tr-14875.html>)



Görsel 59: Şemsiye Mantarı

(<http://www.peyzajadresim.com/items/macrolepiota-procera-semsiye-mantari-parasol/>)

2.3.12. Üstü Kızıl Mantarı (*Russula Xerampelina*)

Yapışkan yüzeyli, kırmızı renkli olan bu mantarın orta kısmına doğru rengi koyulaşmaktadır. Değişken renk aralığına sahip olan bu tür mantarda en çok rastlanan renkler mor, şarap kırmızısı veya yeşilimsi renklerdir. Lameller sık ve birbirine yakın olup olgunlaşan mantarların lamelleri sarıya dönmektedir. Şapka kısmı olgun olanlarda kare şeklinde ve merkez kısmı çukur halinde olup kubbeli, düz basende hafif bir basıklık görülmektedir. Spor baskısı sarı tonlarındadır. Sap kısmı silindirik ve beyaz, pembemsi veya morumsu kahverengi renklerinde olabilmektedir (Gör.60, 61).



Görsel 60: Üstü Kızıl Mantarı

(https://commons.m.wikimedia.org/wiki/File:S_tachelbeer-)



Görsel 61: Üstü Kızıl Mantarı

(<https://www.citizen-times.com/story/news/local/2021/08/28/word-smokies-chance-encounter-russula-mushrooms/5610543001/>)

2.3.13. Borazan Mantarı (*Craterellus Cornucopioides*)

Şapka kısmı huni biçiminde ve içi boş boru şeklinde sapla birleşmektedir. Renk aralığı siyahın tonlarıdır. Yapışkan bir yapısı vardır ve mantarın kenar kısımları geriye doğru kıvrılmıştır (Gör.62, 63). Kalkerli topraklarda ve kirli çakıllı topraklarda götürülmektedir. Borazan mantarının şapka altında, gerçek belirgin lamelleri bulunmamaktadır. Şapka üzerinin iç yüzeyi, gri kahverenginden siyah renge kadar değişmektedir. Şapka altı pürüzsüz veya çok sık kırışmış, beyazımsı bir çiçek ile koyu griden siyaha değişen renklerde görülebilmektedir. Saptan şapka kenarına kadar uzanan hafif çıkıntıları bulunmaktadır (<https://mantarliyasam.com/craterellus-cornucopioides/> 15/02/2021).



Görsel 62: Borazan Mantarı

(<https://gunceloku.com/galeri/borazan-mantari-nasil-pisirilir-0-278>)



Görsel 63: Borazan Mantarı

(<https://mantarliyasam.com/craterellus-cornucopioides/>)

2.3.14. Posteki Mantarı (Coprinus Comatus)

Genel yapısı silindirik şeklinde ve şapka kısmı koyuna benzetildiği için halk arasında posteki ismini almıştır. Üst üste gelen kıvrık bir yapıya sahip olan posteki mantarı tüylü pullara sahiptir.

Tepe kısmı düz ve açık kahverengindedir. Güzel bir dokuya ve tada sahiptir(Gör. 64, 65).



Görsel 64: Posteki Mantarı

<https://tr.m.wikipedia.org/wi>



Görsel 65:Posteki Mantarı

<https://www.bilgeniz.com/veni>

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SERAMİK SANATINDA MANTAR DOKUSU

3.1. Seramiğin Tanımı

Seramik, kaolin, kil, ve feldspat gibi inorganik maddelerle organik maddelerin karıştırılması sonucunda oluşan çamurun çeşitli teknikler kullanarak şekillendirilmesi ve yüksek ısıda pişirilmesi sonucunda elde edilen üründür.

Seramik, bir sanat dalı olmadan önce insanın gün içerisinde kullanabileceği işlevsel nesneler olarak üretilmeye başlanmıştır. İlk olarak elle üretilen seramik zamanla farklı yöntemler geliştirilerek şekillendirilmiştir. Seramik sanatsal niteliğini günlük eşyaların

üzerlerinde bulunan dekoratif süslemelerden sonra bir ifade biçimi olarak gelişimini sürdürmüştür.

Seramik plastik sanatlarda çağdaş yorumlarla biçimlenirken yeni anlatım dili olan kavramsal sanata yönelmiştir. Diğer sanat dallarıyla da etkileşim içerisinde olan seramik, çağdaş sanat akımlarının etkisiyle bu gelişimini hala sürdürmektedir (Bekişoğlu, 2010:22).

3.2. Seramik Sanatında Doku

Sanat nenesinin en belirgin özelliklerinden biri olan doku plastik sanatlarda vazgeçilmez bir unsurdur. Her alanda farklılık gösteren doku seramik malzemede yüzeysel ve üç boyutlu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanatçılar doğal ve yapay her türlü dokuyu seramik malzemeye uygulayabilmektedir.

Amerikalı sanatçı Lucy Lamp’a göre sanatta doku, “ Bir eserin yüzey kalitesi ile birlikte var olan görünüşü anlamına gelmektedir. Öyle ki yüzeyin insana vereceği hissin göstergesi olmasının yanında dokuyu bir temel sanat unsuru olarak da görmektedir. Görme ve dokunma duyuları ile algılanan doku bu sayede sanatçı tarafından taklit edilebilir veya bir şey sertmiş gibi ya da aslı gibi gösterilebilir.” (Aykanat, 2014;14).

İnsanlar kendi inanç kültürlerine uygun seramik malzemeden çeşitli tanrı figürleri şekillendirmiştir. Bu heykellerde ve seramik yüzeylerdeki ikonlarda çeşitli doğal veya yapay dokular görülmektedir (Gör.66,67).



Görsel 66: Kanopik (Antik Mısır)

<https://arkeofili.com/ana-hatlariyla-antik-misirda-mumyalama/>



Görsel 67: Kantharos (Antik Yunan Roma)

<https://arkeopolis.com/en-sik-kullanilan-15-yunan-ve-roma-kap-formu/>

Seramik sanatında gelişen teknoloji ile farklı dokular görülmeye başlanmıştır. Doğadan esinlenen bu dokuların yüzeylere aktarılması için sınırsız teknik ve teknolojik olanaklar

geliştirilmiştir. Bunlar; sır altı, sır üstü, sır içi ve yaş çamurlar üzerine farklı yöntem ve tekniklerle görsel ve rölyef karakterli dokular olarak sıralanabilir (Aşan, 2014;39).

Seramikte dokular iki yöntemle yapılmaktadır. Bunlardan ilki elle şekillendirme sonucunda parmakların ve tırnakların oluşturduğu dokulardır. Örneğin insan eliyle oluşturduğu dokulara küçük ana tanrıça heykelcikleri verilebilir (Gör. 68, 69). Seramik malzeme çeşitliliğindeki artışla bu dokularda da çeşitliliğin arttığı görülmektedir.

İkincisi ise resimsel ifadelerin süslediği görsel dokulardır (Gör.70). Farklı renklerde, sulandırılarak yapılmış topraklar yani astarlar seramikte görsel doku yapmada etkili ilk rolü üstlenmiştir (Ağatekin, 2002; 26)



Görsel 68: Ana Tanrıça (Kahramanmaraş)

<https://kahramanmaras.ktb.gov.tr/TR-242382/ana-tanrica.html>



Görsel 69: Anadolu Ana Tanrıça

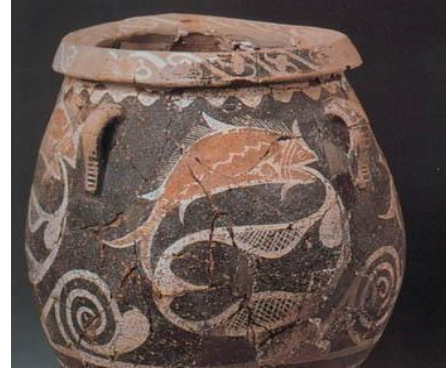
<https://ozhanozturk.com/2019/01/17/ana-tanrica-mitoloji/>

Giderek gelişen biçimlendirme yöntemleri ve dekor teknikleri kültürler arasındaki ticari ilişkilerle etkileşim göstermiştir. Bu etkileşim sonucunda insan yaşadığı dönemin estetik, sanat anlayışı, bilim ve teknolojisini seramiğe yansıtarak bir belge oluşturmuştur. Bu sayede kültürlerin gelişimini izlemek daha kolaylaşmıştır.



Görsel 70: Achilleuse Ve Aias Betimlemesi

<https://anfaengerwriter.blogspot.com/2020/04/seramik-sanatnda-troia-savas.html>



Görsel 71: Kamares Uslubu

<https://docplayer.biz.tr/56570220-Arkaik-donem-yunan-seramiklerinin-incelenmesi-ve-gunumuz-yorumlamalari-halil-ibrahim-cakir-yuksek-lisans-tezi-danisman-doc-soner-genc-haziran-2011.html>

Seramik sanatında farklı teknikler gelişim gösterdikçe doku çeşitliği doğadan alınan örneklemelerle gelişim göstermiştir. Sanatçılar dokuları çoğunlukla doğadan yola çıkarak ya da doğadaki doğal dokuları taklit ederek eserlerinde bir ifade aracı olarak kullanmışlardır. Doğal dokuların seramik sanatındaki taklit edilişi güçlü bir etki ve insanda bırakmış olduğu kalıcılık sayesinde çokça kullanılmıştır. Bu tarzda eserler üreten birçok seramik sanatçısı vardır. Bunlardan ilki Anne Goldman'dır. Genellikle torna üzerinde şekillendirdiği aynı formlara farklı teknikler kullanarak doğayı yansıtan doğal dokular yapmıştır. Yaptığı eserlerde doğadan ilham alan sanatçının doğa ile bütünlük içerisinde yaşadığı eserlerinde açıkça görülmektedir (Gör. 72).



Görsel 72: Anne Goldman “Rüzgar Drift Vazosu”

https://www.askart.com/artist/Anne_Goldman/11285175/Anne_Goldman.aspx

Çalışmalarını yaparken tamamen el ile şekillendiren ve endüstriyel üretimden uzak ve çalışmalarında doğal dokuyu kullanan başka bir sanatçı ise Amerika doğumlu Heather Knight'dır. Heather, eserlerinde doğal kristal kayalar ve deniz kabuklarından yola çıkarak eserler üretmektedir (Gör. 73,74).



Görsel 73: Heather Knight

<https://cargocollective.com/klink/Artist-Heather-Knight>



Görsel 74: Heather Knight

<https://cargocollective.com/klink/Artist-Heather-Knight>

Doğayı eserlerine yansıtan diğer sanatçı ise Zhao Meng'dir. Çalışmalarında çoğunlukla kaya dokusu kullanmaktadır. Sanatçı bunun nedenini kayaların hem çok güzel yapıda olmaları hem de soyut bir duruş sergilemesinden kaynaklı olduğunu belirtmiştir (Gör.75,76).



Görsel 75: Zhao Meng

<http://www.taowatergallery.com/artist-zm.htm>



Görsel 76: Zhao Meng

<http://www.taowatergallery.com/artist-zm.htm>

3.3. Plastik Sanatlarda Mantar Dokusu Çalışan Sanatçılar

Çevremizde her an her yerde karşılaşılabileceğimiz ve kendiliğinden oluşabilen mantarları dünyanın neresinde olursanız olun nemin ve rutubetin olduğu her yerde görmek olasıdır. Milyonlarca örneği bulunan mantarlar renk, biçim, doku ve kavramsal olarak dikkat çekici bir yapıya sahiptir. Bu sayede plastik sanatlarda sanatçıların kendilerini ifade etmesinde çoğunlukla esin kaynağı olmuştur. Eserlerinde mantar dokusu çalışan bazı uluslararası sanatçılar şunlardır;

3.3.1. Beatrix Potter

Başarılı bir yazar ve aynı zamanda mantar bilimine karşı büyük bir ilgi gösteren sanatçı, satın aldığı çiftlik çevresinde topladığı mantar örneklerini mikroskop altında dikkatle inceleyerek eserlerine yansıtmıştır. Yaşamı süresince sanat ve bilimi birbirinden bağımsız faaliyetler olarak görmeyen Potter, doğada gördüğü şeyleri öncelikle estetik bir tepki uyandırmak için resmetmiştir. Şekil ve renk çeşitliliği ile teknik çizimi çok zor olan mantar alemine suluboya tekniği ile kağıt üzerinde hayat veren Potter'ın mantarlara olan ilgisi, zaman içerisinde bu canlıların estetik güzelliklerinin ötesine geçmiştir (Gör. 77, 78, 79).

Londra'da bulunan Doğa Tarihi Müzesi'ni ziyaret eden Potter, ünlü mikolog Charles McIntosh ile yolları kesişir ve projeler yapar. Bir süre sonra gözlemlerine dayalı bulgularını ve ilgili teorilerini, nefes kesici ayrıntılara sahip çizimler eşliğinde hazırladığı “Agaricineae Sporları'nın Çimlenmesi Üzerine” başlıklı bir makalede toplar. Potter'ın olağanüstü ayrıntıda hayata geçirdiği mantar illüstrasyonları, tür araştırmalarında dünyanın dört bir yanında çalışan mikologlar tarafından incelenmeye devam etmektedir (<https://www.cerciyusuf.org/beatrix-potter> 12.02.2022).



Görsel 77: Beatrix Potter/
suluboya tekniği



Görsel 78: Beatrix
Potter/ suluboya tekniği



Görsel 79: Beatrix Potter/
suluboya tekniği

(<https://www.cerciyusuf.org/beatrix-potter><https://www.thisisc>)

3.3.2. Xiaojing Yan

Seramik eserlerinin esin kaynağı mantarlar oluşturmaktadır. Toronto'da yaşayan sanatçı, dairesel kompozisyonlarını oluşturan her bir mantarları küçük, orta ve büyük heykeller şeklinde üretmek devingen hale getirmiştir. Mantar desenleriyle sergilenen Yan'ın hem 2014 çalışması “Lingzhi” hem de 2020 enstalasyonu “Peri Yüzüğü”, turkuaz patinalı bronz mantarlardan oluşmaktadır (Gör. 80, 81).

Sanatçı, mantarları doku gibi eş merkezli ağaç halkalarını taklit etmek, yaşlanma ve zamanı sorgulamak amacıyla çalışmasını “ Onları, mantarların doğada adım adım büyüyeceği şekilde duvara yerleştirdim ” diye ifade etmiştir. Beyaz duvar yüzeyindeki mantarlar sanki uzayda yüzüyormuş izlenimi vermektedir. Bronz rengi genellikle anıtlarla, iktidar imgeleriyle ya da sonsuzlukla ilişkilendirilirken sanatçı ‘lingzhi’ isimli eserinde gerilim yaratmıştır. Hassas doğa ve mitoloji” çalışmasında ise Yan, mantarları alışımda ölümsüzleştirmekle birlikte, gerçek süngerimsi sporlar, etli büyümelerle büstleri ve heykelleri kaplama dahil olmak üzere diğer parçalarda da kullanmıştır (<https://www.thisiscolossal.com/2022/03/xiaojing-yan-sculptures/> 12.03.2022-10.32).



Görsel 80: Xiaojing Yan/ Peri Yüzüğü



Görsel 81: Xiaojing Yan/ Peri Yüzüğü 1

(<https://www.thisiscolossal.com/2022/03/xiaojing-yan-sculptures/>)

3.3.3. Michelle Maher

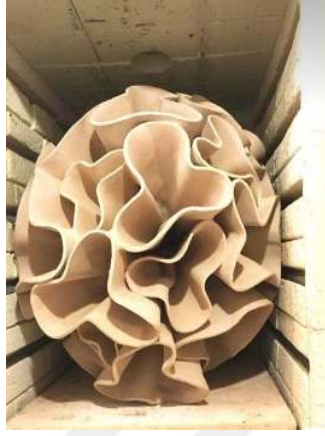
Maher, mantar eserlerini tanımlarken şu ifadeleri kullanmıştır: “Seraimik heykellerim bir renk ve doku keşfi gibidir. Kendi içindeki bağlantılar hem parçaların birbirleriyle nasıl bağlantı kurduğunu hem de içinde bulundukları alanla nasıl bağlantı kurduğu açısından önemlidir.

Kil çalışmalarım bitki ve botanik formlardan ilham almıştır. Bunlar; mercanlar, mantarlar gibi deniz faunası gibi mikroskobik unsurlar olup özellikle doğal çevremizde gözden gizlenen veya görmezden gelinen kısmı özellikle ilham verici ve beni büyülemiştir.”

(<https://www.ceramicforms.com/michelle-maher/> 14/03/2022-15.42).



Görsel 82: Michelle Maher
/ Füzyon 1



Görsel 83: Michelle
Maher / Sentez 1



Görsel 84: Michelle Maher
/ Kokolitoforl

(<https://www.ceramicforms.com/michelle-maher/#awards>)

3.3.4. Régis Gamon

Sanatçı seramik heykellerinde mantarları, diğer dekoratif veya faydacı nesneleri (örneğin tirbuşonlar) seramik ve bronz kullanarak gerçekleştirmiştir. Gamon'un teknik deneyimi ve ilham kaynağı malzeme ile buluştuğu noktada sanatsal anlayışa dönüşmektedir. Ürettiği her eser, o anki ruh halini ve nasıl esinlendiyse öyle şekillendirmiştir. Kilden şekillendirdiği her bir çalışmayı raku pişirim tekniğiyle üretmiştir (Görsel 47-48).



Görsel 85: Régis
Gamon/ Raku



Görsel 86: Régis
Gamon/ Raku

(<http://www.regisgamon.fr/>)

3.3.6. Ank Van Der Wel

Wel'in esin kaynağı çevresinde gördüğü insanlar, hayvanlar, ağaçlar, mantarlar, desenler, yapılar, şekiller ve renkler olmuştur. O çalışmalarında doğal çevreden ve mantarlardan fazla etkilenmiş ve çalışmalarına yansıtmıştır.



Görsel 87: Ank Van Der Wel/ Genç Sonbhar-1

(<https://www.zeelandnet.nl/weblog/ankvdwel/beric/ht/236393>)

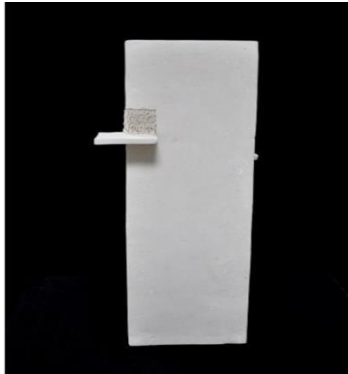


Görsel 88: Ank Van Der Wel/ Genç Sonbhar-11

(<https://pin.it/4mGd8jD>)

3.3.7. Esin Aykanat

“Doğal Dokuların Geometrik Biçimli Seramik Yüzeylerde Yorumu” adlı tezinde mantarı kavramsal olarak ele almış ve çalışmalarında mantar dokusuna yer vermiştir (Gör.89,90).



Görsel 89: Esin Aykanat
Uygulama 4



Görsel 90: Esin Aykanat
Uygulama 5

3.3.8. İlyas Arapoğlu

"Altın Günü", 18x15x15 cm, Kırık Kalıp Tekniği ve Elle Şekillendirme, 1200°C, 2023

"Bu eser mekanik ve organik yapının savaşını temsil etmektedir. Bir yandan doğanın ve mantarların çürümeyi yani yeniden doğuşuyla gelen varoluşu başlatmasına vurgu yapmaktadır. Diğer yandan insanlığın medeniyeti olan mekanığın doğaya karşı mutlak yenilgisi soyut biçimde ele alınmıştır (Görsel 91, 92, 93)."



Görsel 91: İlyas Arapoğlu, Altın Günü



Görsel 92: İlyas Arapoğlu, Altın Günü



Görsel 93: İlyas Arapoğlu, Altın Günü

"Mantarın Rüyası", 5x32x37 cm, Kırık Kalıp Tekniği ve Elle Şekillendirme, 1200°C, 2023

"Eserde çürümenin, varoluşun, dönüşümün, halüsinasyonların temsili olarak mantarın doğasına zıt mekanik bir çerçevede bile varoluşu ifade edilmiştir. Figür ise organik hatları ile mekanik ve organik olanın çatışmasında adeta tarafını belli edercesine mantarlarla ilişki kurmaktadır. Bu fantastik kurgu aslında insanlığın en güçlü ve tükenmez savaşında kazananın kim olacağına dair ipucu vermektedir (Gör. 94, 95, 96)."



Görsel 94: İlyas Arapoğlu, Mantarın Rüyası



Görsel 95: İlyas Arapoğlu, Mantarın Rüyası



Görsel 96: İlyas Arapoğlu, Mantarın Rüyası

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. DOĞAL MANTAR DOKULARININ SERAMİK YÜZEYLERDE YORUMLANMA SÜREÇLERİ

Kendilerine ait gizli bir dünyaya sahip olan ve bu dünyada eko sistemsel dengeyi sağlamak gibi bir görevi bulunan ve aynı zamanda insan yaşamında önemli bir yere sahip olan mantarlar, evren ve insanlık için büyük bir önem arz etmektedir. Bu doğrultuda yapılan tasarımlar kavramsal bir ifade olarak düşünülmüş ve incelemesi yapılan 14 mantar türü dikkate alınarak doku arayışlarına gidilmiştir.

Mantar dokuları seramik yüzeylere plastik sanatlar ve tasarım ilkeleri göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Bunlar çizgi, boşluk, nokta, ritim gibi plastik sanatların tasarım ilke ve elemanları çerçevesinde düşünülüp dijital ortamda skeçler hazırlanmış ve daha sonra uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Seramiklerin üretim aşamasında tasarımlara bazı eklemeler veya çıkarımlar yapılmıştır. Mantar dokuları, mantarların genel yapısı ve üremesinde etkili olan lameller ve bu lamellerin üzerinde oluşan sporlar esin kaynağı olmuştur.

Tasarımlara kavramsal açıdan bakıldığında gelişen teknoloji, sanayileşme ve çarpık kentleşmenin var olduğu çevremizde doğal yaşamın giderek yok olmasına dair ifadelerle birlikte mantarların her an her yerde gerekli şartları sağladığında kendiliğinden var olabilme durumları ve doğum ile ölüm döngüsünde önemli bir noktada olmalarına dikkat çekmek istenmiştir.

Çalışmaların üretilmesinde elle, plaka, kalıp sıvama, çömlekçi tornası ve serbest şekillendirme teknikleri ayrı ayrı veya bir kaç birlikt kullanılmıştır. Seramikler şamotlu çamur, beyaz çamur, kırmızı çamur ve stoneware çamurla üretilmiştir. Seramik çamurlarındaki mantar dokuları ise kazıma, kabartma, oyma ve parça ekleme şeklinde çeşitli tekniklerle yüzeye işlenmiştir. Farklı seramik çamurları üzerindeki doğal mantar dokularının bazıları astarlı bazıları da astarsız olarak kullanılmıştır.

Çalışmaların genelinde görülen siyah, kırmızı, turuncu, beyaz ve türkuaz renklerle ortak bir anlatım dili oluşturulmuş ve kontrast renkli mantar dokularıyla dengelenmiştir. Bu renkler seramik yüzeylere fırça, akıtma ve daldırma gibi tekniklerle uygulanmıştır. Sırlı seramikler elektrikli kamara fırınlarda ilk pişirimleri 980C⁰ de sırlı pişirimleri ise 1050 °C de gerçekleştirilmiştir. Kalite kontrolleri yapılan seramikler tasarımlarına göre farklı materyaller monte edilerek sergilenmiştir.

Aşağıda plastik sanat analizleri yapılan seramik çalışmalar bir tablo şeklinde açıklamaları yapılmıştır. Tabloda soldan sağa doğru tasarımların dijital görseli ve daha sonra çalışmaların çeşitli açılardan görsellerine yer verilmiştir.

4.1. Tasarım 1



Görsel 97: Barış Koçkan, Tasarım 1

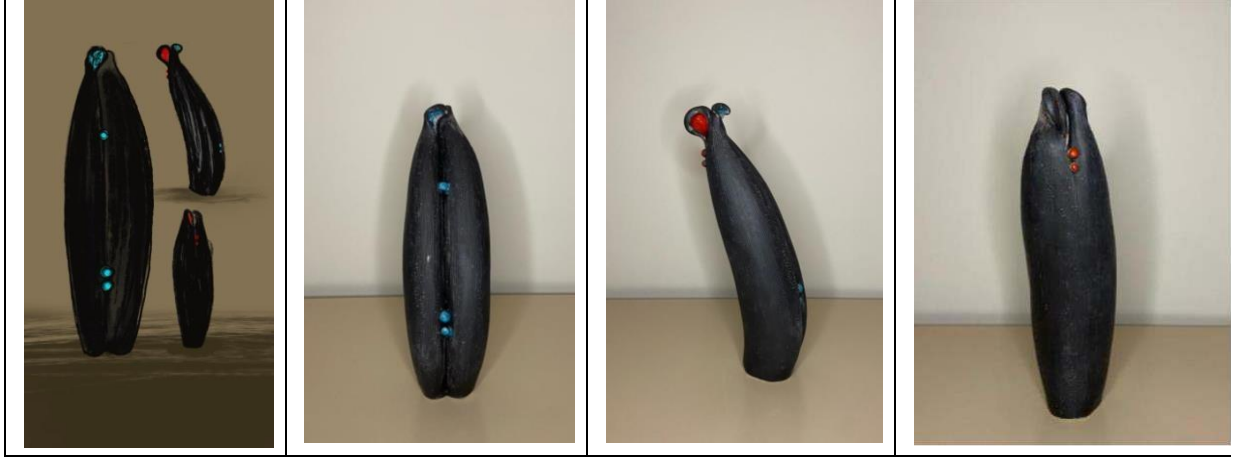
Ölçüler	6 x 6 x 55,5 cm
Kullanılan malzeme	Beyaz Çamur,
Şekillendirme Yöntemi	Elle, Plaka ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Dikey tasarım ilk bakışta mermi şeklinde algılanmaktadır. Zemine basma noktası dar olan ve giderek yukarı doğru genişleyip tekrar daralan tasarımın tepe noktasında sağa eğimli yay şeklinde mantar dokulu bir yapı bulunmaktadır.

Genel biçimin taban kısmının tam ortasından başlayıp tepe noktasına doğru daralan çizgi kabartma şeklinde dalgalı bir mantar dokusu kullanılmıştır. Çalışmanın arka kısmında aynı doku şişkin olan orta kısımda yarım şekilde uygulanmıştır. Bu çizgisel dokular mantarların lamel dokularından esinlenerek yapılmıştır. Tepe noktasında yatay biçimde duran küçük yapı üzerinde eğik çizgiler kullanılmıştır. Bu çizgilerle mantar görünümü elde edilmiştir. Plaka ve fitil yöntemi ile üretilen bu dokular çalışmaya ritim kazandırmıştır.

İlk pişirimi yapılan çalışmanın tüm yüzeyi mat siyah sırla kaplanmıştır. Tepede bulunan yatay yapı üzerinde bulunan çizgili kısımda sır silinerek çamurun kendi rengi ortaya çıkarılmış ve mantar dokularında kırmızı sır kullanılmıştır. Böylelikle siyah renkli seramik yüzeyin durağan yapısına kontrast daha dinamik kırmızı renkli sır fırçayla akıtılarak dengelenmiştir.

4.2. Tasarım 2



Görsel 98: Barış Koçkan, Tasarım 2

Ölçüler	4 x 5 x 26 cm
Kullanılan malzeme	Beyaz Çamur,
Şekillendirme Yöntemi	Çömlekçi Tornası, Elle ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Dikey olarak tasarlanan bu çalışmaya karşıdan bakıldığında biçim tam orta kısmından bir çizgi yardımı ile ikiye ayrılmaktadır. Bu çizgi sayesinde yüzeyde iç bükümlük sağlanmış ve çalışmaya derinlik kazandırılmıştır. Çizgi üzerinde ikisi taban kısmına, birisi tepe noktasına yakın olmak üzere toplamda üç adet bilyeye benzeyen top bulunmaktadır. Çalışmanın arka kısmında ise bu çizgi tepe noktasının biraz altında son bulmaktadır. Arka kısımda devam eden bu çizginin son bulunduğu yerde iki adet alt alta duran aynı biçimde top bulunmaktadır.

Ayrı parçaymış gibi görünen bu iki biçimin tepe kısımlarında farklı genişliklere sahip biri büyük, biri küçük iki adet su damlası biçimine benzeyen yapı bulunmaktadır. Bu yapılar birbirine sarılan iki insan gibi hissettirmektedir. Tepe kısımlarında bulunan su damlası gibi görünen bu yapıların iç kısımlarında lamel dokularına benzeyen çizgiler kullanılmış olup bu sayede mantar dokusu gibi bir görünüm sağlanmıştır. Kullanılan çizgilerin biçimin içine doğru birleşmesi iç boşluğu algılamamıza yardımcı olurken renklerin farklı kullanılması vurguyu eşit bir şekilde dağıtmıştır.

Çalışmaya sol yandan bakıldığında sola doğru yatar pozisyonda bir duruş görülmektedir. Çalışmanın genel biçiminde yukarıdan aşağıya doğru çizgisel bir doku kullanılmıştır. Renk olarak çalışmanın tamamında mat siyah kullanılmış, çalışmanın ön

kısımdaki toplar ve tepe noktasında bulunan yapının iç kısmı türkuaz olarak renklendirilmiş ve arka kısımda bulunan yapının iç kısmı ve altında yer alan toplarda ise kırmızı renk tercih edilmiştir.

4.3. Tasarım 3



Görsel 99: Barış Koçkan, Tasarım 3

Ölçüler	10,5 x 7 x 42,5 cm
Kullanılan malzeme	Şamotlu Çamur,
Şekillendirme Yöntemi	Plaka, Elle ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Bu çalışmada genel olarak farklı boyutlarda dikdörtgenler ve yamuk gibi geometrik biçimler kullanılmıştır. Plaka yöntemi kullanılarak yapılan bu tasarım bina görünümünde tasarlanmış ve bu yapılar üzerinde çeşitli ölçülere sahip alt alta sıralanmış daha küçük dikdörtgenler kullanılarak pencere görünümü verilmiş ve bu sayede betonsal bir yapı görünümü desteklenmiştir. Pencere görünümünde olan bu dikdörtgenlerin bazıları kesilerek iç kısımları boşaltılmış ve derinlik kazandırılmıştır.

Dikey çizgilerin hakim olduğu bu tasarımda en uzun olan dikdörtgen sivrilerek daralıp tepe noktasında birleşmiş durumdadır. Birleşim kısmına bakıldığında mantar görünümünde dairesel küçük bir yapı görülmektedir. Bu yapının iç kısmı çukur olup çizgiler çizilmiş ve bu çizgiler orta kısımda bulunan nokta şeklindeki çukur etrafında birleşmektedir.

Çalışmanın geneline bakıldığında en uzun dikdörtgene bitişik şekilde bulunan diğer geometrik biçimlerde de sivrilerek daralıp birleşen bir yapı ve bu yapıların birleşim kısımlarında, yapının ölçüsüne göre değişiklik gösteren dairesel geometrik yapılar

görülmektedir. Dairesel yapılar mantardan yola çıkılarak tasarlanmış olup tepe kısımda yer alıyor olması daha ince bir görünüm kazandırarak figüratif bir algı oluşturmakla birlikte çalışmaya masum bir ifade kazandırılmıştır. Dikdörtgenlerin bazı kenarlarında kazıma yapılarak dokular kullanılmış ve düzgün görünümde olan bu biçimlerde dokular sayesinde yüzeysel bir deforme gerçekleştirilmiştir.

Tasarımın geneline bakıldığında çamurun kendi rengi kullanılmıştır. Tepe kısımlarda bulunan daireler de kırmızı, kazıyarak yapılan dokularda ise siyah renk görülmektedir. Kırmızı renk ile tepe kısımlarda kullanılan daireler vurgulanmış, dairelerin iç kısımlarında kullanılan siyah rengin dokularda da kullanılması ile göz hareketinin devamlılığını sağlanmıştır.

4.4. Tasarım 4



Ölçüler	6 x 14 x 11 cm
Kullanılan malzeme	Kırmızı Çamur, Sır altı boya
Şekillendirme Yöntemi	Çömlekçi tornası, Elle ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Tabandan dar başlayıp genişleyerek yükselen bu çalışma “V” görünümünde, düzgün ve simetrik bir yapıdadır. Genişliğin bitim noktası içe dönük yumuşak bir çizgi ile daralarak yaklaşık iki santimetre kadar ve dalgalı bir biçimde tekrar yükselmektedir. Bu yumuşak geçiş alt kısımda görülen keskin yapıyı bozarak daha plastik bir görünüm kazandırılmış, yükselen boğaz kısmının dalgalı olması simetrik olan bu yapıya asimetrik bir görünüm ile dengelenmiştir.

Çalışmaya kuş bakışı olarak bakıldığında ilk olarak dalgalı olan ağız kısmındaki dokular dikkat çekmektedir. Bu dokular farklı uzunluklarda olup ağız çevresinin komple sarmış durumdadır. Ağız çevresindeki dokularda çizgisel kazımlar kullanılarak çalışmaya ritimsel bir ifade kazandırılmış ve çalışmanın iç kısmında tabana yapışık bir biçimde yerleştirilen beş adet bilye görünümünde toplar bulunmaktadır. Bu topların dört tanesi birbirine bitişik şekilde tabanın tam orta kısmında yer alırken geriye kalan bir tanesi ayrı şekilde durmaktadır.

Çalışmanın dışında beyaz renk dokulu bir şekilde kullanılmış, içinde siyah ve tabanda bulunan toplarda ise kırmızı renk kullanılmıştır. Ağız çevresinde var olan çizgisel dokularda siyah zemin üzerinde beyaz renk sünger yardımı ile kullanılarak renklendirilmiş olup siyah ve beyaz arasında bir geçiş sağlanmıştır. Tasarımın iç kısmının tamamen siyah olması tabandaki topları ön plana çıkararak çalışma daha dinamik bir hale getirilmiştir.

4.5. Tasarım 5



Görsel 101: Barış Koçkan, Tasarım 5

Ölçüler	7 x 11,5 x 16,5 cm
Kullanılan malzeme	Kırmızı Çamur, Sır altı boya
Şekillendirme Yöntemi	Çömlekçi tornası, Elle ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

İlk bakıldığında iki parça gibi görünen bu çalışma tabandan geniş başlayıp yukarı doğru daralmaktadır. Taban kısmı kaide gibi kullanılan çalışmanın üst kısmında kase biçiminde bir form yer almaktadır. Taşıyıcı görevi gören bu gövde kısmının belirli

bölgelerinde baskı uygulanarak biçimsel bozulmalar yapılmış ve bu sayede çalışmaya daha estetik bir görünüm kazandırılmıştır. Çalışmaya yandan bakıldığında mantarı anımsatan bir ifade kullanılmış olup kase gibi görünen kısım içerisinde ise çizgisel dokular yer almıştır..

Tasarımın üstten görünümü dikkatte alındığında orta kısımda biri kalın diğeri daha ince iki adet yay şeklinde bir kabartı görülmektedir. Bu kabartılar iç içe geçerek “ying yang” yapılmıştır. Kalın olan yayın üzerinde merkezde bulunan çukura doğru yatay bir biçimde birbirine bitişik iki adet dikdörtgen çubuğa benzer bir yapı yer almaktadır. Bu çubuklardan biri uzun diğeri ise daha kısadır. Uzun olan çubuğun tepe kısmı sivriyken kısa olan çubuk düz bir biçimdedir. Çalışmanın genelinde hakim olan yumuşak hatlara zıtlık yaratan bu çubuklar betonlaşmaya gönderme yaparken orta kısımda kabartma şeklinde bulunan yaylar ise bir girdap algısı oluşturarak kavramsal bir anlatıma olanak sağlamaktadır. Renk olarak beyazın hakim olduğu dış yüzeyde boya ile dokulu bir görünüm elde edilmiştir. Kase biçiminde olan formun iç kısmı tamamen siyah olup biçimin içerisinde bulunan dikdörtgen şeklindeki çubuklar ise beyaz renktedir. Beyaz olan çubuklardan kısa olanın tepe kısmında kırmızı renk sayesinde betonlaşmaya yapılan gönderme desteklenmiştir.

4.6. Tasarım 6



Görsel 102: Barış Koçkan, Tasarım 6

Ölçüler	11 x 11 x 27 cm
Kullanılan malzeme	Kırmızı Çamur, Beyaz çamur, Sır altı boya
Şekillendirme Yöntemi	Çömlekçi tornası, Elle ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Kare biçiminde bir kaidenin üzerinde bulunan ve plastik kıvrımlara sahip olan bu çalışmanın taban kısmı geniş ve düz, tepe kısmı ise dar ve dokuludur. Çalışmaya ilk bakıldığında eğik ve dikey çizgilerin gözlemlendiği ve kaide üzerine çapraz olarak tamamen oturduğu göze çarpmaktadır. Kaide kare formunda olup siyah bir yapıdadır. Kaidenin belirli bölgelerinde beyaz sır altı boya kullanılarak yapılan farklı boyutlarda yarım dikdörtgen ve kareler çerçeve şeklinde fırçayla çizilmiş ve bu şekillerin yarım çizgilerin olması kaide üzerinde bir derinlik algısı oluşturmıştır.

Çalışmanın ön kısmında kıvrımlar kat kat ve üst üste binmiş bir görümdedir. Sol tarafında mağaraya benzeyen bir boşluk ve bu boşluğun alt kısmında farklı yüksekliklere sahip, yatay biçimde yerleştirilen dalgalı bir doku görülmektedir. Dokular mağaraya benzeyen boşluktan dışarı çıkıyormuş gibi bir algı oluşturmaktadır.

Tepe noktasına bakıldığında istiridye mantarına benzeyen biçimler kullanılmış ve en tepede bulunan biçimin tam orta kısmında dörtgen bir yapı ve bu yapı içerisinde daha küçük bir dörtgen yapı yer almaktadır. Daralarak yükselen bu yapının tepe kısmında kullanılan biçim sayesinde tabandan başlayan plastik hareket dengelenmiş ve gözün yanlara doğru hareketi sağlanmıştır. Mantar biçiminde olan yapıların iç kısımları düz, dış kısmı ise dikey çizgiler kullanılarak doku yapılmıştır. Bu dokular sayesinde mantar görünümü kazandırılmış ve ortasında bulunan dörtgen yapı sayesinde anlatım desteklenmiştir.

Çalışmanın ön taban kısmında kullanılan dokular arka taban kısmında daha yoğun bir şekilde kullanılmış ve tepe kısmında kullanılan dokulardaki çizgiler daha net görülmektedir. Bünye üzerinde kıvrımlar ise minimal düzeyde tutulmuştur. Bu sayede tabanda ve tepe de kullanılan dokular ön plana çıkarılmıştır.

Beyaz ve siyah kontrastı oluşturularak yapılan bu çalışmanın tepesinde kullanılan dokunun çukur kısmı siyah, ortada yer alan dörtgen beyaz ve küçük dörtgende kırmızı renk kullanılmıştır. Çalışmanın içi tamamen siyah olup tabanda kullanılan dokularda beyaz kullanılarak görsel algı güçlendirilmiştir. Tepe kısmında yer alan biçimlerin ağız kısmında kullanılan beyaz sünger kullanılarak yapılmış ve bu sayesinde biçimsel doku üzerinde görsel bir dokuda elde edilmiştir.

4.7. Tasarım 7



Görsel 103: Barış Koçkan, Tasarım 7

Ölçüler	5,5 x 25 cm
Kullanılan malzeme	Stoneware Çamur
Şekillendirme Yöntemi	Plaka , Elle ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Yatay ve dikey çizgilerin hakim olduğu bu çalışma küre şeklinde tasarlanmıştır. Beyaz stoneware çamur kullanılarak yapılan bu çalışmada çamurun kendi dokusu bütün yüzeyde görülmektedir. Küre biçiminde olan yüzeyinin tamamında tepe noktasından başlayıp taban kısmına kadar dalgalı çizgiler yer almaktadır. Bu çizgiler mantarların lamel dokularından yola çıkarak yapılmış ve kazıma yöntemi kullanılarak alçak kabarma tekniği ile mantarsal bir ifade elde edilmiştir. Dalgalanarak kazınan bu çizgilerin üzerinde belirli bir düzeni olmayan boncuk görünümünde toplar ve kareler yer almaktadır. Bu toplar ve kare görünümünde olan yapılar tepe noktasından başlayıp aşağı doğru büyüyerek yerleştirilmiş, tabana doğru inildikçe tekrardan küçülmeye başlamıştır. Yüzey üzerinde yer alan bu karelerin küre şekline uyum sağlaması görsel algıyı güçlendirirken kentleşmeye de gönderme yaparak kavramsal bir anlam kazandırılmıştır. Kürenin tepe kısmında dairesel düz bir biçim görülmektedir. Bu dairenin iç kısmı çukur olup üç adet farklı boyuta mantar yer almaktadır.

Çalışmaya kuş bakışı bakıldığında mantarların alt kısımda bulunan lamel dokusu çizgisel şekilde algılanırken formun tam bir daire olması mantar görünümünü tamamlamaktadır. Tepe de bulunan üç adet mantar üst üste olup kubbe biçiminde algılanmaktadır. Biçim üzerindeki kabartmalar ve kazımlar sayesinde ritmik bir denge kazanan bu çalışmanın genelinde birbirine zıt hareketlerin kullanılması çalışmayı daha dinamik bir tasarıma dönüştürürken espas algısını da beraberinde getirmiştir.

Renk olarak çamurun kendi rengi ön plana tutulmuş ve sür sil tekniği ile siyah renk kazınan alanlara doldurulmuş ve bu sayede biçim üzerindeki, kabartmalar ön plana çıkarılmıştır. Çizgiler üzerine düzensiz şekilde yerleştirilen boncuk görünümündeki toprak da ise kırmızı renk kullanılarak mantarın lamelleri üzerinde kendiliğinden ortaya çıkan sporlara gönderme yapılarak anlatım güçlendirilmiştir.

4.8. Tasarım 8



Ölçüler	6,5 x 18 x 26 cm
Kullanılan malzeme	Şamotlu Çamur, Misina
Şekillendirme Yöntemi	Plaka , Elle ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Kalın bir çember şeklinde tasarlanan bu çalışma üç boyutludur. Çemberin orta kısmında bulunan yatay biçim hava asılı bir şekilde durmaktadır. Çember üzerinde testere dokuları kullanılmış ve iki çizgi kullanılarak kenar çizgileri düzgün olamayan iki adet çember yapılmıştır. Yüzey üzerinde bulunan çemberlerden ilki, kısa ve farklı boyutlarda çizgilerin bir araya gelmesiyle oluşturulmuş ve kabartma şeklinde bir doku elde edilmiştir. Düzensiz olan çemberin kabartma şeklinde tamamlanması estetik açıdan görsel algıyı güçlendirerek çalışmaya ritim kazandırmıştır.

Çemberin ortasında yatay şekilde asılı duran biçim, farklı boyutlarda şekillendirilmiş üç adet plakaların üst üste birleştirilip yapıştırılmasıyla yapılmış ve bir misina yardımı ile sabitlenmiştir. Tasarım ilkelerinden boşluk, doluluk ilişkisinin açıkça gözlemlendiği bu

çalışmanın odak noktası orta kısımda aslı olan biçim olmuştur. Çalışmaya yandan bakıldığında düz dikdörtgen şerit şeklinde görünmektedir.

Çalışmanın zemin rengi siyah olup çember üzerinde bulunan ilk çember kırmızı, diğer çember ise turkuaz rengindedir. Üç farklı rengin dengeli bir şekilde kullanılması biçimsel algıyı düzenlenmiş durumdadır. Çemberin merkezinde aslı olan biçimin kırmızı, siyah, kırmızı şeklinde sırlanması üç adet plakanın algılanmasını kolaylaştırarak çalışmaya hareket katmıştır.

4.9. Tasarım 9



Görsel 105: Barış Koçkan, Tasarım 9

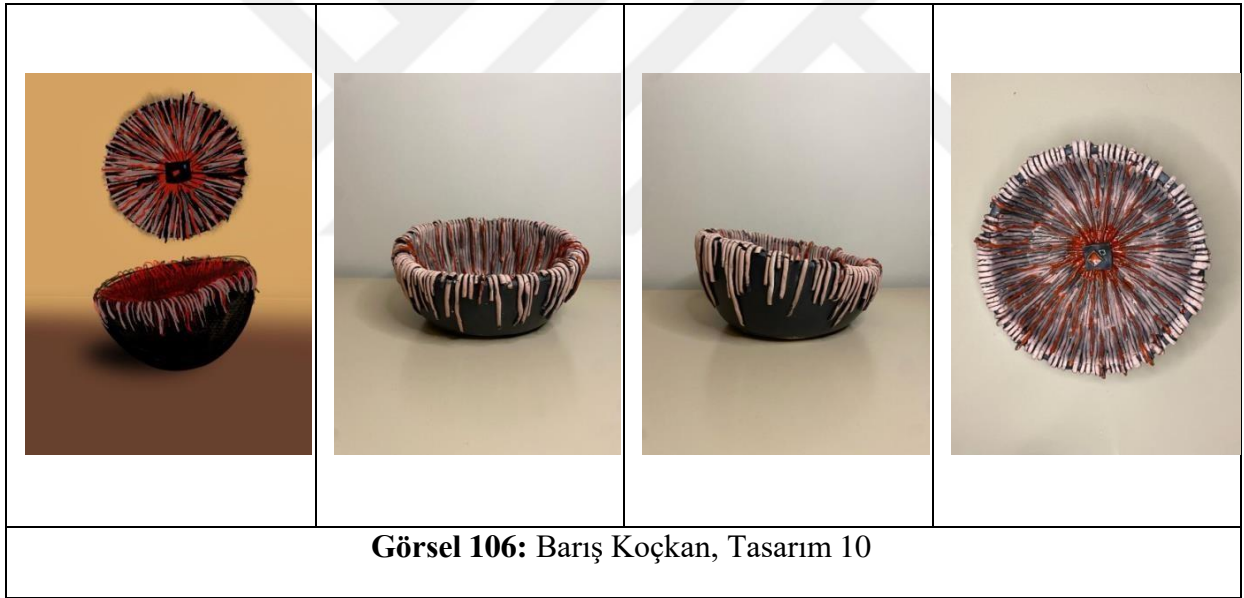
Ölçüler	9 x 20 x 28 cm
Kullanılan malzeme	Beyaz çamur
Şekillendirme Yöntemi	Plaka, Elle ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Eğik ve yatay çizgilerin görüldüğü bu tasarım çember şeklindedir. Çember, tepe noktasından birbirinden ayrılmaktadır. Çemberin iç sağ duvarında çizgisel dokular kabartma şeklinde yer alırken sol duvarında ise çember duvarının ortasından geçerek devam eden ajur tekniğin kullanıldığı dikey ve dalgalı bir yapı görülmektedir. Bu yapı plaka yöntemi ile yapılmış olup kuzu göbeği mantarından yola çıkarak tasarlanmış ve ajur tekniği kullanılarak tasarımda bütünlük sağlanmıştır. Ajur tekniğinin kullanıldığı yapı çemberin tepe noktasında çizgisel bir dağ görünümünde olup etrafında farklı boyutlarda dört adet mantar bulunmaktadır.

Çalışmaya yandan bakıldığında çember duvarı üzerinde üç adet kare yer almaktadır. Bu kareler kazıma tekniği kullanılarak çukur şekilde olup alt alta yerleştirilmiştir. Çember duvarının ortasından geçen ajurlu yapı ise bu açıdan çizgi şeklinde görülmektedir. Çizgi şeklinde görülen bu yapı çemberin tepe noktasında yer en büyük mantarı ortalayarak tek parça gibi görünmesine olanak sağlarken gözün hareketini de devam ettirmektedir. Çemberin içerisinde kullanılan çizgisel dokular lamellerden yola çıkarak yapılmış ve çalışmaya ritim kazandırarak tasarımı daha dinamik bir duruma taşımıştır.

Renk olarak çamurun kendi rengi ön planda tutulmuş olup siyah sır ile sür sil tekniği kullanılarak dokuların ortaya çıkması sağlanmıştır. Ajurlu olan yapı tamamen metalik siyahken mantarlarda kırmızı renk kullanılmıştır. Çemberin dış duvarında yer alan kare çukurların ortasında kırmızı kullanılmış ve diğer iki kare ise turkuaz ile renklendirilmiştir. Ortada yer alan karenin kırmızı olması renk dağılımındaki dengeyi sağlamış ve vurguyu eşit bir şekilde dağıtmıştır.

4.10. Tasarım 10



Ölçüler	13 x 21 x 11,5 cm
Kullanılan malzeme	Renkli Çamur, Beyaz çamur
Şekillendirme Yöntemi	Kalıp Sıvama, Elle ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Renklendirilmiş çamur ve beyaz çamurun birlikte kullanıldığı bu çalışma kase biçiminde tasarlanmıştır. Tasarımın asıl çıkış noktası mantar şapkası olup bir tarafı daha alçak şekilde kullanılmıştır. Tasarımın iç kısımda, merkezde dörtgen bir yapı ve üzerinde çapraz

şekilde duran iki farklı boyutlarda dörtgen biçimli çukur olarak yerleştirilmiştir. Kaseenin iç kısmı tamamen çizgisel doku ile doldurulmuş ve bu dokular kabartma şeklinde yüzeyi kaplamaktadır. İç dokular kaseenin merkezinde yer alan dörtgen yapının altından çıkarak dağılan bu dokular kase formun dış yüzeyinde de çizgisel olarak devam etmektedir. Plastik hareketlerin sahip olduğu ve dokuların tek bir merkezden yayılacak şekilde yerleştirilen bu çalışma da merkezde yer alan dörtgen yapı sayesinde tasarıma zıt bir biçim eklenmiş ve bu biçim sayesinde anlatım güçlendirilerek kavramsal bir ifade kazandırılmıştır.

Kullanılan renk dağılımı orantılı bir şekilde yapılmış ve zemin tamamen siyah olacak şekilde renklendirilmiştir. Dokuların hakim olduğu iç kısım da renkli çamur ile kırmızı renk bir arada uyum içinde kullanılmıştır. Merkezde yer alan dörtgen yapı siyah, siyah yapı üzerinde bulunan büyük dörtgen kırmızı küçük dörtgen ise tırkuaz olarak renklendirilmiştir. Karenin çevresinde zeminde yer alan dokular üzerinde daire şeklinde kullanılan kırmızı renk dışa doğru tek çizgi şeklinde renklendirilmiş ve bu sayesinde vurgu merkezde yer alan dörtgen yapıda toplanmıştır.

4.11. Tasarım 11



Ölçüler	9,5 x 13 x 19 cm
Kullanılan malzeme	Şamot Çamur
Şekillendirme Yöntemi	Kalıp Sıvama, Plaka, Elle ve Serbest Şekillendirme
Piştirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Ters duran mantar görünümünde olan bu tasarım kase biçiminde olup ortasında bina görünümünde uzamsal bir yer almaktadır. Yatay ve dikey formlar bir arada kullanılmış ve kase biçiminde olan yapının iç ve dış kısmında çizgisel dokular yer almaktadır. Çalışmanın ortasında yer alan uzamsal yapı sayesinde çalışma yataydan dikeye bir hareket kazandırarak ritimsel bir denge kurmuştur.

Turuncu, siyah ve türkuazın hakim olduğu bu tasarımın iç yüzeyinde türkuaz, dış yüzeyinde ise siyahtan turuncuya bir renk geçişi kullanılmıştır. Çalışmanın ortasında bulunan dikey yapı turuncu olup pencere görüntüsü verilen dikdörtgen çukurlar ise siyah renk tercih edilerek derinlik algısı kazandırılmıştır.

4.12.Tasarım 12



Ölçüler	16 x 15 x 22 cm
Kullanılan malzeme	Şamot Çamur
Şekillendirme Yöntemi	Plaka, Kalıp Sıvama, Elle ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

İki farklı biçimin üst üste birleştirilmesi ile oluşturulmuş, yatay ve dikey formların bir arda kullanıldığı bu çalışmaya yandan bakıldığında geniş ve oval görünürken, önden bakıldığında ise ince bir “v” şeklinde algılanan bir görünüme sahiptir. Bu iki biçimden alta olan damla şeklinde olup ve kaide görevi görürken diğeri ise bu kaidenin üzerinde bitişik halde yer alan ve kâseye benzeyen bir yapıdadır. Zıt biçimlerin bir arada kullanıldığı bu çalışmada doku yoğunluğu tasarımın üst kısmında bulunan kase formunun içinde

kullanılmıştır. Alt kısmında bulunun kaide üzerinde ise dağınık biçimde ve farklı boyutlara sahip dikdörtgen çukurlar çalışmanın arka kısmında yer alırken ön kısmında ise kase içerisindeki dikey dokular üst formu ortadan ikiye ayırarak kaideden aşağı doğru akan bir şelale görünümündedir.

Tasarımın genelinde zıt hareketler uyum içerisinde kullanılmış ve denge sağlanarak çalışmaya eklenen dokular sayesinde ritimsel bir hareket söz konusu olmuştur. Üç farklı teknik bir arada kullanılmış ve kullanılan biçimler sayesinde anlatım güçlendirilmiştir.

Renk olarak bakıldığında çalışmada kaide görevi gören alt kısımda şamotun kendi rengi ile dokusu gösterilmiş ve sür sil tekniği uygulanmıştır. Kase biçiminde olan formum dışında siyah, dokunun bulunduğu iç kısımda ise kırmızı renk tercih edilmiştir. Dokunun hakim olduğu iç kısımda kullanılan kırmızı sayesinde dokunun akıcı bir görünüm kazanmasını desteklenmiş ve vurgu bu sayede dokuya yapılmıştır.

4.12. Tasarım 13



Görsel 109: Barış Koçkan, Tasarım 13

Ölçüler	11 x 22 x 11,5 cm
Kullanılan malzeme	Beyaz Çamur
Şekillendirme Yöntemi	Çömlekçi Tornası, Plaka, Elle ve Serbest Şekillendirme
Pişirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Mantar şapkasından yola çıkılarak tasarlanan bu tasarım kase formunda olup içi tamamen çizgisel dokular ile kaplıdır. Tasarımın ortasında farklı yüksekliklerde bulunan ince

ve dalgalı plakalar çalışmayı ikiye bölüp, plakaların farklı yükseklikte olması çalışmanın durağan yapısını bozarak ritim kazandırmaktadır.

Çalışmaya üstten bakıldığında ortadan geçen plakalara bitişik şekilde yer alan ve asimetrik biçimde plakanın her iki duvarına bitişik yerleştirilen bilyeye benzer toparlar görülmektedir. Bu toparlar farklı boyutlarda olup orta kısma kadar küçülerek devam etmektedir. Çalışmaya yandan bakıldığında ortada yer alan dalgalı plaka kase formunun dışına devam eder nitelikte olup kase biçimini devam ettirmektedir.

Renk olarak bakıldığında siyah ve kırmızı renklerin hakim olduğu görülmektedir. Tüm yüzey siyah renk iken kase içerisinde yer alan toparlar kırmızı renktedir. Bilyeye benzeyen toplarda kırmızı kullanılmış olması dikkati çekerken orta kısımda geçen dalgalı plakanın üst kısmı beyaz bir çizgi şeklinde bırakılmış ve görsel algı bu sayede güçlendirilerek anlatım desteklenmiştir.

4.13. Tasarım 14



Görsel 110: Barış Koçkan, Tasarım 14

Ölçüler	19 x 41 x 53 cm
Kullanılan malzeme	Beyaz Çamur, Ahşap, Metal Çubuk
Şekillendirme Yöntemi	Kalıp Sıvama, Elle ve Serbest Şekillendirme
Piştirim Derecesi	980C ⁰ -1050C ⁰

Dairesel biçimde tasarlanan bu çalışma ahşap levha üzerine sabitlenmiş üç adet metal çubuk ile ayakta durmaktadır. Mantar incelemeleri doğrultusunda yola çıkılarak yapılan ve dairenin her iki yüzeyinde yer alan merkez dokular dengeli ve simetrik bir şekilde görülürken

Çalışmanın iki tarafında merkezden geçen dokuların yan kısmında yer alan ve farklı boyutlarda yay şeklinde sınırlandırılmış çizgi içerisinde lamel dokuları çizgisel olarak görülmektedir. Büyük olan yay biçimi içerisinde iki adet dikdörtgen çukur bulunmaktadır ve bu çukurlar sayesinde çalışmadaki simetrik yapı bozularak asimetrik bir denge kazandırılmıştır.

Ahşap kaide üzerinde ortadan başlayarak yanlara doğru boyutları kısalan ve dikey olarak yerleştirilen dokular görülmektedir. Bu dokular kavramsal bir ifade kazandırarak bütünlük ilkesini de sağlamaktadır.

Renk olarak siyah, turkuaz ve çamurun kendi rengi olan beyaz renk kullanılmıştır. Sr sil tekniği ile yüzey dokuları belirginleştirilmiştir. Merkezde yer alan ve testere yardımı ile yapılan dokular turkuaz, kaide siyah ve kaide üzerinde yer alan dikey formlar ise beyaz renktedir.

SONUÇ

Sanat var olduğumuz dünyada sınırsız malzemenin ve tekniğin birlikte kullanılmasıyla aynı zamanda birçok farklı yaklaşım ile bir araya gelerek özgün eserler verebilmeye olanak sağlamaktadır. Seramiğin ana malzemesi olan kilin sahip olduğu sonsuz plastiklik özelliği seramik yüzeylerde her türlü plastik dokuyu uygulamaya olanak tanımıştır. Doku sanat eserlerinin var olma süresi boyunca doğadan ilham alınarak işlenmiş ve plastik sanatlarda önemli bir etken olduğunu kanıtlayarak sanattın temellerini oluşturan bir eleman olarak yer edinmiştir.

Doku; evrende var olan fiziki maddelerin yüzeylerinde oluşan biçimsel alėıya denilmektedir. Doğada var olan canlı ya da cansız nesnelerin insanda bıraktığı olumlu veya olumsuz duyguların temel kaynağı yüzeyde bulunan doku sayesinde dir. Dokunun zaman içerisinde plastik sanatların temel yapı taşlarından birine dönüşmesi ve duyguları ifade etmek için kullanılması da sanatçıya sınırsız bir anlatım gücü kazandırırken aynı zamanda ifade özgürlüğünü de sunmaktadır. Diğer plastik dallarda olduğu gibi seramik sanatında da sıkça kullanılan doku sayesinde eser ile alıcı arasındaki iletişim güçlenirken estetik değerler çerçevesinde de güçlü bir anlatıma olanak sağlamaktadır

Bu alışma kapsamında öncelikle temel tasarımın yapı taşlarından biri olan doku ve doku çeşitlerine yer verilmiş, seramik sanatında doku kavramı tarihsel süreç içerisinde ele alınarak açıklanmış ve doğal dokulardan biri olan mantar dokusu incelenerek mantarlar hakkında araştırmalar yapılmıştır. Milyonlarca çeşide sahip olan mantarlar arasından 14 adet mantarın özelikleri ve aynı zamanda biçimleri hakkında araştırma yapılarak mantarların anatomik yapıları incelenmiş olup mantarı eserlerine konu edinen sanatçılara yer verilmiştir.

Tüm bu araştırmalar doğrultusunda sanatçıya ilham kaynağı olan doğal ve doğada kendiliğinden var olan mantar dokularının seramik yüzeylerde ifadesel bir biçimde kullanımı dikkate alınarak tasarımlar yapılmıştır. Yapılan bu tasarımlarda mantar dokusu araştırmaları

kavramsal olarak düşünölmüş ve kentleşmenin doğadaki bozulmalarla birlikte mantarların ekosistemdeki önemine vurgu yapılarak doğadaki geri dönüşüm içinde önemli olduğu kanaati de göz önünde bulundurularak tasarımlar yapılmıştır.

Uygulama aşamasında farklı teknikler bir arda kullanılarak şekillendirmeler gerçekleştirilmiştir. Şekillendirme yöntemlerinden elle ve serbest şekillendirme, çömlekçi tornasında şekillendirme, kalıp sıvama ile şekillendirme ve plaka ile şekillendirme tekniklerini kullanılmış olup, bazı tasarımlar seramik malzemenin yanında farklı materyaller kullanılarak sergilemesi yapılmıştır.

Seramiğin geçmişten günümüze kadar olan evrensel değişimde doku kavramının anlatımı güçlendirdiğini ve sanatçıya bu gücü tanıyan en büyük etkenin doğa olduğu düşüncesini savunarak bu araştırma sonuçları doğrultusunda elde edilen verilerin diğeri araştırmacılara kaynak niteliğinde bir basamak olması ümit edilmektedir.

KAYNAKÇA

AYKANAT, Esin ,(2014); *Doğal Dokuların Geometrik Biçimli Seramik Yüzeylerdeki Yorumu*; Ankara.

“BARUTÇIYAN, Jilber,(2012); *Türkiye’nin Mantarları-I*; Oğlak Yayınevi ; İstanbul.

CAMPBELL, Reece(2008), *Biyoloji*; Palme Yayıncılık; İstanbul.

SÜMER, Sabri,(1987); *Türkiye’nin Yeneni Mantarları*;Ersu matbaacılık; İstanbul.

ALTUNER, Zekeriya, (1998), *Tohumusuz Bitkiler Sistemtiği II.Cilt*; Özyurt yayını; Tokat.

KAŞIK, Gıyasettin, (2010) *Mantar Bilimi*; Marifer matbaa ve Kağıtçılık; Konya.

TAMER, Üsame, GÜCİN, Fahrettin, SOLAK, Halil, (2006); *Mikolojiye Giriş*; Manisa.

BEKİŞOĞLU, Emine,(2010); *Özgün Seramik Yüzeylerde Farklı Materyallerle Doku Arayışları*; Malatya.

AĞATEKİN, Elif,(2002); *Artistik Seramik Biçimlendirmede Doku*; Eskişehir.

AŞAN YÜKSEL, Oya,(2014); *Doku Kavramı Ve Seramik Yüzeylerde Kullanımı*; İzmir

GÜNDÜZ, Enes, (2022); *Seramik Sanat Formlarında Doku*; Çanakkale.

ORANSAY, Lale, (2006); *Doku, Strüktür Ve Tekrar İlkelerinin Seramik Alanında Kullanım OLANAKLARI*; Eskişehir.

ALTUNDAĞ, Melehat, (2017); *Çağdaş Seramik Sanatında Doku Öğesi*; Cilt 6, Sayı 39, Volume 6, Issue 39.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.tulaycellek.com/tulay/eser.asp?id=249> (24.07.2023).

[https://www.ceramicforms.com/michelle-maher/\(25.05.2023\).](https://www.ceramicforms.com/michelle-maher/(25.05.2023).)

[https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Mantarlar\)\(22.05.2023\).](https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Mantarlar)(22.05.2023).)

[https://wildpeaceacademy.com/makro-mantarlarin-incelenmesi-ve-makro-mantar-morfolojisi/\(26.04.2023\).](https://wildpeaceacademy.com/makro-mantarlarin-incelenmesi-ve-makro-mantar-morfolojisi/(26.04.2023).)

[https://www.ceramicforms.com/michelle-maher/ \(14.03.2022\).](https://www.ceramicforms.com/michelle-maher/ (14.03.2022).)

[https://www.thisiscolossal.com/2022/03/xiaojing-yan-sculptures/ \(12.03.2022\).](https://www.thisiscolossal.com/2022/03/xiaojing-yan-sculptures/ (12.03.2022).)

[https://www.cerciyusuf.org/beatrice-potter\(12.02.2022\).](https://www.cerciyusuf.org/beatrice-potter(12.02.2022).)

[https://www.dogalmantarlar.com/mantar-nedir/\(01.01.2022\).](https://www.dogalmantarlar.com/mantar-nedir/(01.01.2022).)

[https://mantarliyasam.com/craterellus-cornucopioides/ \(15.02.2021\).](https://mantarliyasam.com/craterellus-cornucopioides/ (15.02.2021).)

GÖRESEL KAYNAKLARI

Görsel 1: <https://www.doku.gen.tr/images/Agac-Dokusu-99.jpg>

Görsel 2: <https://pixabay.com/tr/photos/timsah-doku-do%C4%9Fa-yap%C4%B1-%C5%9Fablon-863819/>

Görsel 3: <https://tr.pinterest.com/pin/536069161906331807/>

Görsel 4: <https://tr.pinterest.com/pin/470274386103074101/>

Görsel 5: <https://rekolteedunyasi.com/genel/ay-cekirdegini-taniyalim/>

Görsel 6: <https://tr.phoneky.com/wallpapers/?id=w37w751497>

Görsel 7 : <https://www.teknolojioku.com/amp/guncel/hic-yilan-iskeleti-gordunuz-mu-5a2900e218e54078fb15b648?p=13>

Görsel 8 : <https://www.pikist.com/free-photo-xxmup/tr>

Görsel 9: <https://besthqwallpapers.com/tr/dokular/ta%C5%9F-doku-arka-plan-gri-ta%C5%9F-do%C4%9Fal-ta%C5%9F-doku-ta%C5%9F-doku-ta%C5%9F-124219>

Görsel 10: kaplumbağa kabuğu: <https://www.freeimages.com/tr/photo/turtle-texture-1190294>

Görsel 11: <https://tr.depositphotos.com/stock-photos/fafrican.html>

Görsel 12: <https://www.haberturk.com/yer-altindaki-gizemli-dunya-2549435>

Görsel 13 : <http://www.postseyyah.com/dosemealti-magaralari-2/>

Görsel 14: <https://www.malumatfurus.org/unesconun-yaslilik-tanimi/>

Görsel 15: <https://www.sabah.com.tr/fotohaber/yasam/dunya-col-haritasi-dunyadaki-coller-isimleri-ve-bulunduklari-ulkeler-k1>

Görsel 16: <https://m.facebook.com/demircelikstoredergisi/photos/kazakistanda-%C3%A7inko-%C3%BCretimi-325500-tona-ulast%C4%B1kazakistanda-islenmemis-%C3%A7inko-%C3%BCreti/1427742593944253/>

Görsel 17: <http://ulasmetal.com/wp-content/uploads/2019/05/kareDolu-768x532.jpg>

Görsel18:<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/777084>

Görsel 19: : <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/777084>

Görsel 20:<https://tr.pinterest.com/pin/488077678339589871/>

Görsel 21: <https://tr.pinterest.com/pin/520658406921345691/>

Görsel 22: <https://www.canakkaleseramikmuzesi.org/yolculugumun-izleri-begeni-topladi/>

Görsel 23: <https://tr.pinterest.com/pin/4222193390311028/>

Görsel 24. <https://tr.pinterest.com/pin/310466968073207104/>

Görsel 25 : <http://www.noagergitavan.com/urun/bir-su-damlasi-baska-bir-su-damlasi-tarafından-olusturulan-delige-dusmek-uzere-makro-cekim/>

Görsel 26: <https://jurnalci.com/kahve-dokulmus-gomlekle-ofiste-dolasmaniza-ne-gerek-var-etkisi-denendi-kurumus-kahve-lekelerini-de-5-dakikada-cikariyor-697925.html>

Görsel 27: <https://www.devazen.com/2018/10/bambu-mantar-phallus-indusiatus.html>

Görsel 28: <https://pin.it/6RVnQmw>

Görsel 29: <https://www.sorhocam.com/mobil/konu.asp?sid=3147&mantar-nedir-cesitleri-nelerdir.html>

Görsel 30: <https://www.dogalmantarlar.com/mantar-nedir/>

Görsel 31: <https://wildpeaceacademy.com/makro-mantarların-incelenmesi-ve-makro-mantar-morfolojisi/>

Görsel 32: <https://wildpeaceacademy.com/makro-mantarlarin-incelenmesi-ve-makro-mantar-morfolojisi/>

Görsel 33: <https://wildpeaceacademy.com/makro-mantarlarin-incelenmesi-ve-makro-mantar-morfolojisi/>

Görsel 34: <https://wildpeaceacademy.com/makro-mantarlarin-incelenmesi-ve-makro-mantar-morfolojisi/>

Görsel 35: <https://wildpeaceacademy.com/makro-mantarlarin-incelenmesi-ve-makro-mantar-morfolojisi/>

Görsel 36: <http://bilgioloji.com/mng/images/2967-0.png>

Görsel 37: <https://www.hayger.com/kuzu-gobegi-mantari-nerelerde-yetisir.html>

Görsel 38: <https://www.fanatik.com.tr/kuzugobegi-mantari-faydalari-nelerdir-kuzugobegi-mantari-neye-iyi-gelir-ve-ne-ise-yarar-2143288>

Görsel 39: <https://www.facebook.com/Safranbolum1/posts/2571341356216414/>

Görsel 40: <https://adizman.tumblr.com/post/133335927279/kanl%C4%B1ca-mantar%C4%B1>

Görsel 41: <https://www.turkascihaberleri.com/HaberDetay/831/Kanlica-Mantarinin-Bilinmeyen-Sirlari.html>

Görsel 42: <https://dogaladogru.com/kultur/turkiyede-yetistirilebilir-mantar-cesitleri>

Görsel 43: <https://turkiyedekimantarlar.weebly.com/ccedilam-kabara-mantar.html>

Görsel 44: <https://www.gzt.com/lokma/adim-adim-kilavuz-evde-istiridye-kayın-mantari-nasil-yetistirilir-blog-3566797>

Görsel 45: <https://www.dogalmantarlar.com/istiridye-kayın-mantari-ve-ozellikleri/>

Görsel 46: <https://antropocene.it/en/2019/04/15/russula-delica/>

Görsel 47: <https://www.first-nature.com/fungi/russula-delica.php>

Görsel 48: <https://www.msxlabs.org/forum/biyoloji/25588-mantar-nedir-mantar-hakkinda.html>

Görsel 49: <https://mantarliyasam.com/lepista-nuda/?amp=1>

Görsel 50: <https://www.facebook.com/Hayat%C4%B1m-Mantar-1729691677064283/photos/pcb.3346376748729093/3346376628729105/>

Görsel 51: <https://www.devazen.com/2018/10/agaricus-mantar-faydalar-yan-etkileri.html>

Görsel 52: <https://www.devazen.com/2018/10/agaricus-mantar-faydalar-yan-etkileri.html>

Görsel 53: <https://antropocene.it/en/2019/03/26/polyporus-squamosus/>

Görsel 54: [https://commons.m.wikimedia.org/wiki/File:2011-07-09_Polyporus_squamosus \(Huds.\) Fr 178363.jpg](https://commons.m.wikimedia.org/wiki/File:2011-07-09_Polyporus_squamosus_(Huds.)_Fr_178363.jpg)

Görsel 55: <https://www.nefisyemektarifleri.com/blog/sigir-dili-mantari-nasil-pisirilir-faydalari-nelerdir/>

Görsel 56: <https://www.cerciyusuf.org/sigir-dili-mantari>

Görsel 57: <https://www.facebook.com/450644114984768/photos/%C5%9Femsiye-mantar%C4%B1-macrolepiota-procera%C5%9Femsiye-mantar%C4%B1-turnabaca%C4%9F%C4%B1-mantar%C4%B1-dedemen-/596964180352760/>

Görsel 58: https://www.naturephoto-cz.com/semsiye-mantari-picture_tr-14875.html

Görsel 59: <http://www.peyzajadresim.com/items/macrolepiota-procera-semsiye-mantari-parasol/>

Görsel 60: https://commons.m.wikimedia.org/wiki/File:Stachelbeer-T%C3%A4ubling_Russula_queletii.JPG

Görsel 61: <https://www.citizen-times.com/story/news/local/2021/08/28/word-smokies-chance-encounter-russula-mushrooms/5610543001/>

Görsel 62: <https://gunceloku.com/galeri/borazan-mantari-nasil-pisirilir-0-278>

Görsel 63: <https://mantarliyasam.com/craterellus-cornucopioides/>
https://tr.m.wikipedia.org/wiki/P%C3%B6steki_mantar%C4%B1

Görsel 65: <https://www.bilgeniz.com/yenilebilir-mantarlar-ve-zehirli-mantarlar-resimli-anlatim/?amp>

Görsel 66: <https://arkeofili.com/ana-hatlariyla-antik-misirda-mumyalama/>

Görsel 67: <https://arkeopolis.com/en-sik-kullanilan-15-yunan-ve-roma-kap-formu/>

Görsel 68 : <https://kahramanmaras.ktb.gov.tr/TR-242382/ana-tanrica.html>

Görsel 69: <https://ozhanozturk.com/2019/01/17/ana-tanrica-mitoloji/>

Görsel 70 : <https://anfaengerwriter.blogspot.com/2020/04/seramik-sanatnda-troia-savas.html>

Görsel 71 : <https://docplayer.biz.tr/56570220-Arkaik-donem-yunan-seramiklerinin-incelenmesi-ve-gunumuz-yorumlamalari-halil-ibrahim-cakir-yuksek-lisans-tezi-danisman-doc-soner-genc-haziran-2011.html>

Görsel 72: https://www.askart.com/artist/Anne_Goldman/11285175/Anne_Goldman.aspx

- Görsel 73: <https://cargocollective.com/klink/Artist-Heather-Knight>
- Görsel 74: <https://cargocollective.com/klink/Artist-Heather-Knight>
- Görsel 75: <http://www.taowatergallery.com/artist-zm.htm>
- Görsel 76 : <http://www.taowatergallery.com/artist-zm.htm>
- Görsel 77: <https://www.cerciyusuf.org/beatrix-potterhttps://www.thisisc>
- Görsel 78: <https://www.cerciyusuf.org/beatrix-potterhttps://www.thisisc>
- Görsel 79: <https://www.cerciyusuf.org/beatrix-potterhttps://www.thisisc>
- Görsel 80: <https://www.thisisc colossal.com/2022/03/xiaojing-yan-sculptures/>
- Görsel 81: <https://www.thisisc colossal.com/2022/03/xiaojing-yan-sculptures/>
- Görsel 82: <https://www.ceramicforms.com/michelle-maher/#awards>
- Görsel 83: <https://www.ceramicforms.com/michelle-maher/#awards>
- Görsel 84: <https://www.ceramicforms.com/michelle-maher/#awards>
- Görsel 85: <http://www.regisgamon.fr>
- Görsel 86: <http://www.regisgamon.fr>
- Görsel 87: <https://www.zeelandnet.nl/weblog/ankvdwel/bericht/236393>
- Görsel 88: <https://pin.it/4mGd8jD>
- Görsel 89: <https://docplayer.biz.tr/37415374-Dogal-dokularin-geometrik-bicimli-seramik-yuzeylerdeki-yorumu.html>
- Görsel 90: <https://docplayer.biz.tr/37415374-Dogal-dokularin-geometrik-bicimli-seramik-yuzeylerdeki-yorumu.html>
- Görsel 91: İlyas Arapoğlu Kişisel Arşiv
- Görsel 9: İlyas Arapoğlu Kişisel Arşiv
- Görsel 93: İlyas Arapoğlu Kişisel Arşiv
- Görsel 94: İlyas Arapoğlu Kişisel Arşiv
- Görsel 95 İlyas Arapoğlu Kişisel Arşiv
- Görsel 96 İlyas Arapoğlu Kişisel Arşiv
- Görsel 97: Barış Koçkan Kişisel Arşiv
- Görsel 98: Barış Koçkan Kişisel Arşiv

Görsel 99: Barış Koçkan Kişisel Arşiv
Görsel 100: Barış Koçkan Kişisel Arşiv
Görsel 101: Barış Koçkan Kişisel Arşiv
Görsel 102: Barış Koçkan Kişisel Arşiv
Görsel 103: Barış Koçkan Kişisel Arşiv
Görsel 104:., Barış Koçkan Kişisel Arşiv
Görsel 105: Barış Koçkan Kişisel Arşiv
Görsel 106: Barış Koçkan Kişisel Arşiv
Görsel 107: Barış Koçkan kişisel Arşiv
Görsel 108: Barış Koçkan kişisel Arşiv
Görsel 109: Barış Koçkan kişisel Arşiv
Görsel 110: Barış Koçkan kişisel Arşiv